

DE TOEKOMSTIGE BIOGRAFIE VAN DE EERSTE PAUS VAN BELGIË

Bedacht en geschreven door Alain Dehaese in 2005

Copyright

Alle teksten uit *De toekomstige autobiografie van de eerste paus van België* mogen op geen enkele wijze worden verspreid of gebruikt of overgenomen, tenzij Alain Dehaese hiervoor de reproductierechten heeft verleend.

Korte aanhalingen zijn toegelaten tenzij voor commerciële doeleinden - hoe of welke dan ook - mits de bron duidelijk wordt vermeld, en zonder dat dit systematisch mag gebeuren.

Wenst u een aanhaling over te nemen op een eigen site of in een gedrukte publicatie, gelieve dan contact te nemen met alain@parelsvoordezwijnen.be

1.

Ik was net thuis van mijn werk en had de boodschappen uitgeladen, toen mijn gsm rinkelde.

- Allo, met Alain í
 - Mijnheer Alain Dehaese?
 - Jawel í
 - Goede avond, mijnheer. Ik ben de secretaris van kardinaal Nadeels. De kardinaal wil u dringend ontmoeten.
 - En waarover gaat het?
 - Dat zal de kardinaal zelf best vertellen. Het is wel erg dringend en ik mag u wel zeggen dat het van het hoogste belang is. De kardinaal is momenteel in Rome en kan nu niet terugkomen. Wij stellen u een vliegtuig ter beschikking en willen u graag naar Rome brengen.
 - En wanneer had u dat gedacht. Volgend weekend of zo?
 - Neen, het moet veel sneller. U kan best morgenochtend vertrekken. Het vliegtuig kan klaar staan in Deurne. Dat is allicht het gemakkelijkste voor u í
 - Morgen? Ik werk morgen.
 - Dat vermoedde ik al. Ik moet echt aandringen. Kan u geen uitzonderlijk spoedverlof bekomen?
 - En u mag niet zeggen waarover het gaat?
 - Het spijt mij. Ik ben trouwens zelf bijna niet op de hoogte. U moet echt met kardinaal Nadeels spreken.
 - Oké. Ik probeer. Ik zal zo meteen bellen met mijn baas. Hoe lang zou ik wegblijven als ik naar Rome ga?
 - Eén, maximum twee dagen.
 - Ik zie wat mogelijk is en dan bel ik u terug. Een ogenblikje. Ik zoek papier en pen en zal uw nummer opschrijven í ja, zeg maar í
 - nul zestien í zesenzeventig í twaalf í zesenzeventig í
 - Goed. Ik denk nog aan iets. Kan mijn vrouw eventueel mee?
 - í Zij kan meereizen, maar u ontmoet uiteraard de kardinaal alleen.
 - Ik bespreek het zo meteen en ik bel u later terug.
- Wat een vreemd gesprek. Wat had ik nu met de katholieke kerk te maken? En waarom wou de kardinaal mij spreken? En dan nog zo dringend í
- Monique was ook thuis en we bespraken het samen. Wij kwamen natuurlijk geen stap verder, maar onze nieuwsgierigheid was duidelijk gewekt. Na enkele telefoontjes kon ik dan de secretaris terugbellen.
- Mijnheer de secretaris?
 - Zeker.
 - Met Alain, Alain Dehaese. Ik denk dat alles in orde kan komen. Mijn vrouw en ik kunnen morgen vanop Deurne vertrekken. Wij willen er graag gebruik van maken om enkele dagen in Rome te zijn en willen dan graag blijven tot het weekend. Kan dat? Kunnen wij logement krijgen en hoe en wanneer kunnen wij terug naar België komen?
 - Dat is fantastisch. Logement is geen probleem. U kan overnachten in de onmiddellijke buurt van het Vaticaan. Voor de terugvlucht moet ik zien wat ik kan doen. Maar we vinden wel een oplossing. Ik zorg voor alles. Wees gerust.
 - Dat is dan prima. Hoe laat vertrekt het vliegtuig morgen?
 - Liefst rond acht uur. Kom wat vroeger en ga naar de balie. U hoeft niet te wachten. Het is een privé vlucht í

2.

Het was allemaal wat snel moeten gaan. Op ons werk hadden Monique en ik zonder noemenswaardige problemen verlof kunnen krijgen. Op een drafje hadden we wat spullen in een valies gestopt en ik had er maar op het laatste nippertje aan gedacht dat dit niet alleen maar een pleziertripje was. Ik wou toch ook niet in korte broek en met een Hawaiï-shirt bij Nadeels komen. We hadden nog even met de kinderen gebeld om te vertellen dat we naar Rome konden. Een korte nacht rust en een moeizaam ontwaken. Snel een douche. We ontbijten wel op het vliegtuig.

In Deurne was het wel even opkijken. Zonder specifieke controle werden we naar een Lear Jet begeleid. Mooi. Flink toestel. De piloot begroette ons samen met een steward. Instappen en opstijgen. En wonder boven mirakel: een heerlijk ontbijt werd ons deel ...

Tijdens het ontbijt kwamen we tot ontspanning en onze nieuwsgierigheid bleek gedeeld. Stel je voor! Gisterenavond een telefoontje en hier zaten we te ontbijten in een Lear Jet op weg naar Rome om met kardinaal Nadeels een dringende zaak te bespreken. Ach, we zouden wel zien, gewoon genieten van de kansen die zich aanbieden.

Na de landing te Rome, bleek ook hier iemand ons op te wachten. Wij verlieten de luchthaven via een aparte deur en een wagen met chauffeur stond voor ons klaar. De chauffeur was een Vlaamse priester, die ons meteen naar Vaticaanstad bracht. Ik zou nog tijdens de voormiddag de kardinaal ontmoeten op het hoofdkantoor van de jezuïeten. Het was een groot klassiek gebouw, strakke stijl. Een grote inrijpoort stond open en de priester reed binnen, tot op een ruim binnenplein.

- Zo, we zijn er. Jullie kunnen hier logeren. Een kamer staat klaar. Ik toon de weg wel, zodat je de bagage kan uitladen.

De priester had onze reistassen al uit de koffer genomen en wij volgden hem. Het was aangenaam koel in het gebouw. We liepen door een gang die uitgaf op het binnenplein. Trapje op naar het eerste verdiep.

- Deze vleugel van het gebouw is voor logés. Ik toon je de kamer en de eetzaal.

De kamer was zonder meer oké. Een tweepersoonsbed, een kleerkast, tafel en stoel, twee zetels en een aparte badkamer met toilet en stortbad. Eenvoudig en degelijk. Op het einde van de gang was een eetzaal met aanpalende bibliotheek.

- Kardinaal Nadeels is hier en kan u meteen ontvangen.

Wij volgden de man, terug naar beneden. Wij staken de binnenkoer over en via een gang kwamen we in een mooie tuin. Nu pas viel ons op hoe mooi en aangenaam warm het hier was. Wat verderop stonden enkele tuintafels en stoelen. De kardinaal kwam ons tegemoet. Ik kende hem enkel van televisie. In het echt was hij iets kleiner dan verwacht. Hij straalde vitaliteit en rust uit. Stevige handdruk, warme glimlach.

- Welkom, en bedankt om zo positief te reageren. Gelieve mij te verontschuldigen indien de uitnodiging wat mysterieus overkwam. Willen jullie iets drinken om even te bekomen?

Op een van de tafeltjes stonden glazen en een grote karaf met vers geperst Citroensap, aangengend met water en wat suiker. Enkele ijsblokjes zorgden voor koelte. De kardinaal zat er eerder ontspannen bij.

- Vermits wij hier toch gezellig in de tuin zitten, wil ik graag met de deur in huis vallen.

De kardinaal glimlachte en ging meteen verder.

- Mijnheer Dehaese, ik wil graag dringend met u iets bespreken.

Hij draaide zich naar Monique.

- Gelieve mij te verontschuldigen. In dit eerste stadium moet ik eerst even alleen met uw man kunnen spreken. U kan rustig blijven zitten en genieten van deze prachtige tuin. Ik ga wel even met uw man wandelen. Het gesprek zal hooguit een uurtje duren.

- Oh, maar dat is geen probleem. Ik ben in Rome en wil ervan genieten. Ik ga even de buurt verkennen en de sfeer in de stad opsnuiven. Ik kom wel tegen een uur of twee terug. Dan hebben jullie ook alle ruimte en rust om te praten.

Monique stond al recht en kuste mij. Zij wandelde weg, met lichte tred en duidelijke zin om Rome te gaan proeven. De kardinaal nam onmiddellijk opnieuw het woord.

- Wel, mijnheer Dehaese. Blijven wij hier zitten of wil u toch die wandeling?

- Laat ons hier blijven. U hebt mijn volle aandacht. Ik ben nu wel nieuwsgierig.

- Goed dan. Ik moet u eerst iets vertellen dat nog geheim is en ik reken op uw discretie.

Hij keek mij vragend aan.

- Ik verzwijg niets aan mijn vrouw, maar verder zal ik discreet zijn.

- Prima. Wel kijk. U weet dat de paus oud en ernstig ziek is. Maar in werkelijkheid is hij al drie dagen dood ... Het is nog niet bekend gemaakt aan de wereld en ondertussen zijn er binnen de kerk gesprekken om de opvolging te regelen. Ik weet wel dat de buitenwereld denkt dat dit nog altijd verloopt zoals vroeger, met dat conclaaf en de witte rookpluim en zo. Dat is nog enkel voor de show.

- Oké, gaat u verder.

- Wij hebben onderling beslist dat ik de nieuwe paus word ...

- Proficiat ... en sterkte ...

- Dank u. Sorry dat ik meteen verder inga op ons onderwerp. Mijn aanstelling betekent dat ik mijn eigen opvolging als aartsbisschop van de Belgische kerk moet regelen. Welnu, u weet dat er al lang discussie is binnen de Europese kerk om bepaalde evoluties in te voeren, dat er heel wat moet veranderen. Vrouwelijke priesters, homoseksuele priesters, getrouwde priesters. De structuur van de kerk zou volgens mij verschillend moeten evolueren in de verschillende delen van de wereld. West-Europa heeft een andere kerk nodig dan Zuid-Amerika. Dat is één van de taken waarvoor ik mij tijdens mijn pausdom wil inzetten. En in die context wil ik met u een project bespreken ...

- Met mij? Voor de evolutie van de kerk? Maar u moet weten dat ik wel gelovig ben, doch al vele jaren geen enkele band meer heb met de kerk ...

- Ja, dat weet ik. Maar u bezit andere troeven í

- Ik hoor het u graag zeggen í

- Mijnheer Dehaese, ik heb met veel interesse uw boeken gelezen. Enkele heb ik helemaal in het Latijn laten vertalen en van andere heb ik bepaalde passages laten vertalen. Ik heb die vertalingen via het Internet verspreid bij enkele collegae van de clerus met de bedoeling dat zij met uw werk en vooral met uw denken nader zouden kennismaken. Met uw ideeën en gevoelens. De manier waarop u af en toe optreedt in panels of interviews op televisie hebben mijn mening bevestigd. U kunt een rol spelen in de evolutie van onze westerse kerk .

- Ik luister í

Kardinaal Nadeels schonk wat citroensap bij in onze glazen. Hij ging wat gemakkelijker zitten en praatte daarna verder.

- Door uw commerciële beroepsleven hebt u ervaring opgedaan met vele geledingen van het bedrijfsleven. U heeft meegebouwd aan nieuwe ideeën, ze helpen concretiseren. U hebt die nieuwe trends ook op de markt gebracht. U heeft als het ware volgelingen weten te vinden, mensen kunnen overtuigen en begeisteren. U hebt ook verkopers geselecteerd, opgeleid en gemotiveerd. Door uw studie van de gezinswetenschappen heeft u toegang tot meerdere sociale en individuele aspecten van de westerse mens. Ten slotte geeft u in uw boeken blijk van ethiek en diepgang. U geeft ook de indruk dat u niet enkel ethisch denkt maar ook ethisch probeert te leven en handelen. U heeft een goed inlevingsvermogen en kan vele onderwerpen aan. U begrijpt dat deze combinatie van troeven opwegen tegen een afgestorven band met de kerk bij een gelovige man.

Ik stond hier paf van.

- Als ik nog eens ergens ga solliciteren, dan vraag ik u mee í Nadeels kon hier hartelijk mee lachen. De man maakte indruk op mij. Dezer dagen werd zijn pausdom geregeld en hij zat hier schijnbaar ontspannen met mij welbespraakt te keuvelen in de tuin. Hij gaf blijk van cultuur en toonde een open geest.
- U zit heel dicht bij de waarheid. Ik wil u namelijk een job aanbieden, een taak toevertrouwen. Ik stel voor dat u paus van België wordt í Was het Jetlag? Dat kon toch niet na een vlucht van België naar Italië? Was het de hete zon? Had men een foutje gemaakt in de keuken toen men suiker wou toevoegen aan het citroensap en per toeval een ander soort wit poeder gebruikt? U wordt paus van België! Hallo, is hier iemand í ?
- Ik bleef netjes zitten en liet niets blijken. Het zou wel vanzelf overwaaien. Maar Nadeels begon zijn idee te verduidelijken.
- Laat mij wat bijkomende uitleg verschaffen. Als paus moet ik paus zijn voor de hele wereld. Wanneer ik een uitspraak doe over het geloof, moet die zowel van tel kunnen zijn voor de gelovigen van Oslo als van New Dehli en Caracas. U begrijpt dat mijn woorden goed afgewogen moeten zijn en dat ik geen te grote evoluties ineens mag doorvoeren. Maar wanneer nu in een bepaald en relatief klein land iemand anders paus zou zijn, dan zou die zich alleen hoeven toe te spitsen op dat land en de pauselijke macht ten volle kunnen aanwenden. En als ik dat in België doe, kunnen positieve resultaten uitstralen op de rest van de westerse wereld. Na analyse en met overleg, omdat zoals ik u daarnet al verteld heb ik ervan overtuigd ben dat de kerk er over de gehele wereld niet overal hetzelfde moet uitzien. Er is nu bovendien de opportuniteit van mijn opvolging in België. Wel, ik zal geen opvolger benoemen. Ik bied u de job van Belgische paus aan! Wat denkt u?
- Ik begrijp uw redenering, maar ik moet dit toch eventjes laten bezinken. U wilt dus dat ik de Belgische kerk ga leiden, als een soort crisismanager. Zoals de regering er soms eentje zoekt voor de post of voor de steenkoolmijnen. Ik word dan als test een crisispaus voor een beperkt gebied.
- Ik had het niet beter kunnen formuleren. We zitten op dezelfde golflengte.
- En kan dat zo maar? Ik ben geen priester. Ik heb een duurzame liefdesrelatie zonder getrouwd te zijn. Ik ben voor de wet gescheiden. Kan u zo maar een deel van uw macht overdragen op een totale leek?
- Zeker. Het is reeds voorgevallen in de geschiedenis van de kerk. Een leek kan paus worden. U hoeft ook helemaal geen priester te worden, missen op te dragen en biecht af te nemen. Daar zijn priesters voor. Ik heb de pauselijke macht en ik kan beslissen die te delen. U moet wel weten dat onze overeenkomst met mijn dood ook voorbij is. Mijn opvolger wordt paus voor de hele wereld en beslist dan zelf wat hij doet. Ik moet toegeven dat uw scheiding en uw liefdesrelatie het enige struikelblok gevormd hebben. Daar heb ik mij over bezonnen. Het houdt ook een risico in, niet zozeer voor mij omdat ik het volste vertrouwen heb in u, maar voor uzelf. Indien u mijn voorstel aanneemt, zullen sommige gelovigen u niet zo maar aanvaarden, ondermeer omwille van uw zondig leven. Maar ik ben niet op zoek naar een heilige, hé, ik ben op zoek naar een paus í
- Oké, vertelt u nog wat verder. Wat is volgens u de inhoud van de job?
- De rol van de vrouw in de kerk; euthanasie; het aantal roepingen; het celibaat van de priester; pedofilie en homofilie bij priesters: het zijn in het oog springende structurele knelpunten waarover niemand geheel tevreden is. Maar het gaat verder dan dit. Vele mensen zijn zoals u gelovig doch hebben geen contact meer met de kerk. De kerken zijn te vaak toonzalen van lege stoelen. Zelfs de rituelen bij huwelijk, geboorte en overlijden zijn in het gedrang geraakt. De kerk heeft een grote rol te spelen tegen de individualisering in de maatschappij. De kerk en de priesters moeten lokale aanspreekpunten zijn voor alle gelovigen inzake vereenzaming, zingeving, ethiek, gelukkig leven. Op alle nu vermelde items zijn de

standpunten controversieel. En zoals ik daarnet verteld heb kan ik als paus hierin niet met de sterke hand ingrijpen. Mijn beslissingen gelden namelijk voor de gehele wereld. Ik heb de aids-problematiek in Afrika, de economische doorbraak in China, de sociale revoluties in Korea en Japan, de verpaupering in Zuid-Amerika, de egoïstische oorlogszucht van de Verenigde Staten, de uiteenval en verloedering van Rusland, de globalisering, de groeipijnen van de Arabische wereld, de uitbreiding van het verenigde Europa met Oostbloklanden, de godsdienstgekleurde burgeroorlog in Ierland, de paleisrevolutie van de katholieke kerk in Noord-Amerika, enzovoort, enzovoort í

- U heeft precies ook nog genoeg werk; ik begrijp het.

- Als paus geniet ik het voordeel afkomstig te zijn van West-Europa. Hierdoor ben ik mij bewust van de specifieke problemen in deze regio. Ik wil mijn pauselijke opdracht vervullen en bovendien een deel van mijn macht aanwenden om te proberen die specifieke problemen een kans te geven. Kunnen wij hierin samenwerken?

- Eerlijk gezegd, u hebt mij overdonderd. Ik wist helemaal niet waar ik mij aan kon verwachten. En dit overtreft mijn fantasie. Ik zou dit zelfs niet hebben niet kunnen bedenken als leidraad voor één van mijn boeken í Maar ik zeg zeker geen nee. Ik wil hierover nadenken. Kunnen wij hier later op de dag op terugkomen?

- Zeker. Ik moet trouwens nu ook weg. Kunnen wij vanavond samen eten? Ik logeer hier ook. Zeggen we negentien uur?

-Afgesproken í en bedankt voor uw vertrouwen í

3.

Ik lag op bed, wat te rusten. Ik lag helemaal niet te rusten. Ik lag afwisselend te dromen en na te denken. Paus van België. Van beroep ben ik vertegenwoordiger en ik verkoop kassasystemen aan bedrijven, winkelketens, bioscopen, musea, enzovoort. Zag je mij al de baan doen in zo òn pausmobiel? Ik verklaar in mijn pauselijke onfeilbaarheid dat alle katholieke winkeliers en ondernemers een kassa van mij moeten kopen. De abdijen worden omgebouwd. In de plaats van bier te brouwen en kaas te maken, programmeren en testen zij de kassa's. En nonnekes doen de leveringen. Voor onze kerstpromotie krijgt u gratis een gezegende boekweithostie.

Neen, dit was ernst. Ik had natuurlijk mijn mening over de kerk. Je kent die cafépraat wel. Moest ik minister zijn, ge zou ne keer wa zien! Wel, ik zat in die situatie. En het was geen toogpraat. Ik lag hier in Rome en sprak erover met de nieuwe paus. Ge zou ne keer wa zien í Ik zag de uitdaging. Ik zag de verantwoordelijkheid. Ik zag de gevolgen voor mijn leven. Ik werd uit mijn mijmeringen gehaald door de deur die openzwaaide. Monique kwam de kamer binnen. Mmh, ik kreeg een warme kus.

- Schat, Rome is prachtig! Ik heb mijn ogen uitgekeken. Groot, druk, zeer levendig. Prachtig! Ik voel mijn voeten niet meer. Ik heb de hele tijd gestapt en rondgekeken. Ik ben wel eens gestopt in een leuke koffiefar voor een echte cappuccino. Amai, die Italiaanse mannen weten hun charme te gebruiken í

Ik glimlachte en liet haar vertellen. Ik vond haar even levendig en prachtig als Rome í

- Eindelijk die schoenen uit. Amai mijn voetjes í

Ik was intussen van het bed gegaan en knielde voor haar. Ik hielp haar de schoenen uitdoen en kuste haar voeten.

- Laat ons voor het heil van uw voeten samen bidden tot de heilige Germanus í

- Germanus? Wat heeft die te maken met mijn voeten?

- Germanus is de heilige die zorgt voor gezonde voeten. Er is zelfs een bedevaartsoord in Parijs, dichtbij het centrum: Saint-Germain-des-pieds í

Monique kon erom lachen.

- Schat, ik moet met u praten. Ik heb dat gesprek gehad met de kardinaal en ik moet met u praten í

4.

Wij waren de enige gasten in de eetzaal. Monique en ik gingen naar binnen en de kardinaal was er al. In de lengte van de zaal was er langsheen de vensterdeuren een grote tafel waaraan op het zicht meer dan twintig mensen konden aanzitten. Aan de binnenzijde van de zaal waren er twee kleinere tafels, waarvan eentje gedekt stond. Daarachter had je een kleine zithoek met een zestal zetels, een salontafel en zelfs een televisietoestel. De kardinaal zat in een zetel en nam een dossier door terwijl hij op ons wachtte. Hij zag ons binnenkomen en stond recht om ons te begroeten.

- Goedenavond. Wij gaan elkaar in de toekomst hopelijk nog regelmatig ontmoeten. Mag ik jullie alstublieft Monique en Alain noemen? En zeg toch Werenfried.

- Graag. Dat praat alvast veel vlotter.

- En, hoe was uw eerste indruk van Rome?

Hij richtte zich tot Monique, die naar waarheid antwoordde dat Rome nog niet van haar af was. Zij had zin naar meer. Ik had nog helemaal niets van de stad gezien. De rest van de namiddag hadden we in een naburig park doorgebracht met praten.

- Zullen we voor aperitief samen een glaasje wijn drinken? Er staat een heerlijke witte wijn koel í

Samen proeven van de wijn, even ontspannen. Dat was goed want zo dadelijk zouden we over mijn toekomst moeten beslissen.

- Goed, Monique en Alain. Ik ben blij dat we even in alle rust samen konden genieten van de wijn. Ik wil echter graag terugkomen op ons onderwerp van deze middag. Uiteraard ben jij vanaf nu welkom bij onze gesprekken, Monique. Heb je over mijn voorstel kunnen denken? Hebben jullie vragen? Zie je onoverkomelijke bezwaren? Shoot!

- Alvorens op het inhoudelijke in te gaan, wil ik vragen naar de timing. Tegen wanneer moet u mijn definitieve antwoord hebben?

- Liefst morgenavond. Maar ik zal er u niet voor onder druk zetten. Je begrijpt dat wij het overlijden van de paus niet te lang mogen stilhouden. En daarna moeten wij pro forma nog een synode van de kardinalen organiseren om zagezegd een nieuwe paus te benoemen. Wij maken wel van die synode gebruik om belangrijke punten te bespreken. Morgennamiddag wordt in alle geval zijn overlijden publiek gemaakt. En de synode is voorzien voor volgende dinsdag. Zonodig heb je dus meer tijd. Persoonlijk wil ik dit liefst niet te lang rekken omdat ik ter voorbereiding van mijn pausdom nog een berg werk heb.

- Goed. En tot hoe laat hebben we vanavond de tijd om te overleggen?

- We eten zo dadelijk samen en ik moet ten allerlaatste om negen uur weg. Dus laat ons ook tijdens de maaltijd praten.

- Dat is duidelijk. Wat zal mijn pauselijke macht inhouden?

- Je zal geen priester zijn, geen bisschop, geen kardinaal en ook geen aartsbisschop. Je bent gewoon paus. Je echte macht is op papier heel beperkt. De Belgische bisschoppen regelen de dagelijkse werking en coachen hun priesters. Wanneer je als paus iets decreteert ben je onfeilbaar! En uw woord is dan waarheid en wordt verkondigd. Je moet daar heel voorzichtig mee zijn. Er zijn bijvoorbeeld pausen die nooit iets onfeilbaars gezegd hebben. Je kan je niet permitteren dit te pas en te onpas te doen. Je bent dus verplicht om contacten te leggen, te luisteren en te motiveren. Al uw beslissingen die niet onfeilbaar zijn, gelden strikt genomen alleen voor uzelf. Voor de anderen zijn zij een pauselijke raadgeving. Je moet je macht zoals jij dat noemt dus verdienen. Je zal het niet zo maar in de schoot geworpen krijgen. Binnen de kerk bestaat er veel goodwill tegenover een paus. In uw geval zullen degenen die uit zijn op evolutie u welwillend zijn. De behoudsgezinden zullen u echter met argusogen volgen.

- Word ik levenslang paus of is dit een tijdelijke job? Het is iets dat je probeert. Het kan lukken en het kan tegenvallen. Word ik dan ontslagen? U hebt mij al gewaarschuwd dat ik alleszins beperkt ben tot de duur van uw pausdom en dat uw opvolger mij kan weren.

- Wat vindt u zelf? Ik heb hierover nagedacht en ik ben er nog niet uit. Mijn voorgevoel gaat naar een eerste overeenkomst voor bijvoorbeeld zes jaar. U moet de tijd krijgen om iets in gang te zetten en wij moeten de mogelijkheid hebben om een fiasco te beëindigen.
 - Ik begrijp u. Persoonlijk onthoud ik dat u mij ziet als een crisismanager. De structuur van de kerk en alle bestaande vormen en regeltjes zijn maar bijzaak. De hoofdzaak is de beleving van het geloof en de relatie tussen de kerk en de gelovigen. En die hoofdzaak moet opnieuw centraal komen te staan binnen de dagelijkse werking van de Belgische kerk. Eens de evolutie in gang gezet is, word ik overbodig, tenzij misschien om lessen te trekken uit mijn beleid en ervaringen door te geven aan andere westerse landen.
 - U formuleert het strak en wij leggen allebei sommige accenten zeker anders maar ik kan u bijtreden.
 - Een voorlopig laatste vraag. Ik ben de outsider, de niet kerkse gelovige leek die zondig leeft en van commerce houdt en daar zijn vak van gemaakt heeft. Ik ben de hond die in het kegelspel komt. U bent zich bewust dat wanneer men de hond vrij spel geeft, er kegels vallen en dat de puntentelling in de war komt. Er zullen spelers boos zijn. Hoe ver bent u bereid mij te steunen? Dit is uw persoonlijk idee, maar hoeveel tegenwerking of steun mag ik verwachten, van uzelf en van de bisschoppen?
 - De idee rijpt al langer. Ik heb dit reeds met verschillende mensen besproken. De meeste zijn zich bewust van de risico's maar zien ook de opportuniteit en het belang om de duurzame werking van de kerk te verzekeren binnen de moderne sociale context. Uiteraard zal mijn concrete beslissing om u tot paus te benoemen een totale verrassing zijn. U krijgt het niet in de schoot geworpen. Ik geef ten volle mijn steun aan dit project, wat niet wil zeggen dat ik elke zet van u zal beamen. Ik zal er niet alle dagen zijn om gewicht in de schaal te leggen. Wie er wel alle dagen zal zijn, is god. Bidt tot hem. Je zult paus zijn en een moeilijke taak dragen, met vele gevolgen voor vele mensen. Je werkt niet voor mij maar voor god. Alvorens een zware beslissing te nemen en een ingrijpende evolutie door te voeren, geef ik u de raad mee om te bezinnen en te bidden. Dat is wat zelfs Jezus deed telkens hij ingrijpende momenten tegemoet ging. Lees nog maar eens de bijbel, vanaf het laatste avondmaal waar Jezus de kerk het startschot geeft. Lees hoe de apostelen na zijn dood de werking van de kerk met de kracht van de heilige geest en met de bezieling van Jezus op gang trekken. Lees de brieven van de apostelen en zie hoe zij te werk gaan. Zie hoe zij ook toen en op tal van plaatsen op de wereld enerzijds rekening hielden met de sociale contexten en de specifieke problemen van de gelovigen, en hoe zij anderzijds ook beginselvast bleven en de hoofdzaak niet uit het oog verloren. De kerk hoeft zich niet volledig aan te passen aan de sociale context. De sociale context is niet de hoofdzaak. Wij zijn geen commercieel bedrijf dat zo veel mogelijk klanten moet zien te werven. Wij moeten wel proberen om zoveel mogelijk gelovigen aan te spreken.
- Het was nu stil. Dit moest nog wat verder bezinken. Mij bezinnen, bidden. Dit was niet zo maar een job. En ik zou er alleen voor staan, alleen met Jezus. Ik voelde een zwaar gewicht en twijfelde.
- Ondertussen had iemand een koude schotel geserveerd en wij gingen aan tafel. Nog een glaasje wijn.
- Schat, je bent zo stil.
- Monique had gedurende het gesprek bijna geen woord gezegd.
- Het voorstel wordt aan u gedaan, niet aan ons. Ik luister maar wil mij niet moeien. Ik ben hier en ik luister aandachtig. Jij moet straks tot een beslissing kunnen komen. Doe maar; zie maar. Stel uw vragen.
- Ik begreep haar boodschap. En ik moest inderdaad verder mijn vragen stellen want de tijd tikte flink door.

- Vorm kan niet losgekoppeld worden van inhoud. U ziet mij als iemand die de werkingsstructuur kan helpen doen evolueren en ik ben helemaal niet in staat om geestelijke leiding te geven. Ik wens dat helemaal ook niet te doen. Als ik de titel van paus draag, zullen mensen dat van mij verwachten. Is het niet beter dat ik als manager aantreed en niet als paus? Geeft dat niet meer duidelijkheid?
 - What's in a name? Paus is bij ons de naam die wij geven aan de general manager. In ieder groot bedrijf bepaalt de general manager het businessplan, bezielt hij de troepen en zorgt hij voor structuren en middelen opdat het plan kan worden verwezenlijkt. Ik verwacht van u hetzelfde op Belgisch niveau.
 - Hoe zit het met de verloning?
 - Goed en niet goed. De kerk heeft veel mogelijkheden en weinig geld. Ik kan u behuizing geven, een bureau, een secretaris, een wagen, gebruik van vliegtuig, een fiets als je wil. Je kan eten en drinken. Uw was en plas worden verzorgd. Daarbovenop kan u van de staat geen priestersloon ontvangen, vermits u geen priester bent. De kerk is bereid u uit eigen zak een loon te geven gelijkaardig aan wat u nu verdient met uw verkoop van kassasystemen. U verdient dus evenveel en bijna al uw vaste kosten vallen weg.
 - Betaalt u een deel in ø zwart of gaat alles officieel?
 - U bent wel erg direct.
 - We hebben niet veel tijd te verliezen. Dus dit deel van ons gesprek moet vooruit gaan.
 - U wordt best inwoner van Vaticaanstad, dan betaalt u ten eerste al geen belastingen. U verblijft in België en geniet daar enkel voordelen in natura. Uw verloning wordt geregeld bij de Banco Ambrosio. Tijdens de jaren dat u voor ons zal werken, zal u bijna geen persoonlijke uitgaven hebben. De Banco Ambrosio helpt u graag om uw verloning om te zetten in boeiende beleggingen en concreet zal dat een leuke spaarpot betekenen. Uit dank voor uw medewerking ben ik graag bereid de nodige papieren op te maken die u verzekeren dat u levenslang inwoner van Vaticaanstad kan blijven en dat u van de diensten van onze bank zal kunnen genieten. U kunt dat beschouwen als een soort pensioenfonds en groepsverzekering.
 - Goed. Ik weet voorlopig genoeg. U hoort morgen mijn beslissing.
- Wij leegden de fles en gingen wat later uiteen. Werenfried had nog werk en ik had nog veel om over na te denken.

5.

- De man van een koningin noemt men koning. Maar hoe noem je de man van een paus?
Misschien paus. Wat denk jij?

Monique lachte en ik nam haar in mijn armen. We kusten. Ik fluisterde in haar oor.

- Heb jij al eens seks gehad met een paus í ?

- Nog niet, neen. Het zit ook tot nu toe niet in mijn fantasieën.

- Heb je vriendinnen die het al eens met een paus gedaan hebben?

- Eentje heeft zeker een pater verleid, maar een paus í niet dat ik weet.

- En í wat denk je í ?

- Het valt te bezien. Draagt hij dan zo een lang wit kleed en heeft hij zo een kommetje op zijn hoofd? Want dan denk ik dat ik mijn lach niet zal kunnen inhouden í

- Dat kommetje heeft hij niet. Maar ben je niet nieuwsgierig naar wat er onder dat kleed allemaal mogelijk is?

- Mmh, ik zie wel perspectieven í

Een tijd later lag Monique te slapen. Ik lag naast haar, maar sliep niet. Ik dacht aan het voorstel dat mij gedaan was. Dit was een unieke kans. Dit kon ik onmogelijk laten voorbijgaan. Zes jaar paus van België. De man die zulke kans niet grijpt, leeft niet graag. En ik leefde graag.

En toch was er iets dat mij stoorde. Enerzijds had ik natuurlijk een twijfel of ik dit wel zou aankunnen. Nadeels had gemakkelijk praten. De verantwoordelijkheid lag hoog. Wat Werenfried ook mocht vertellen, ik had geen echte ervaring voor deze job. Ik zou veel tegenwind vangen, uit ongekende hoeken. De ogen van de wereld zouden op mij gericht staan. Zolang de ogen van Monique zich maar van mij niet afwendden í

Anderzijds í anderzijds wist ik wat mij echt stoorde. In die tijd zag ik de kerk aan voor een soort sekte. En ik zou sekteleider worden í En dat was absoluut niet wat ik wou. Maar indien ik de job aannam, had ik juist de mogelijkheid om iets te proberen veranderen. Om de duivel te bekeren moet je naar de hel reizen í

Was het ethisch verantwoord om paus van België te worden? Tegenover mezelf, tegenover Monique, tegenover de kinderen, tegenover mijn huidige werkgever en klanten, tegenover de gelovigen, tegenover de ongelovigen í ? Is het goed dat ik dat doe? Is het juist? Heeft dit zin? Word ik hier gelukkiger door? Word ik een beter mens?

Veel zou gaan afhangen met welke ingesteldheid ik de job zou invullen. Gewoon mijn kans grijpen was ethisch niet voldoende. Als ik het deed, moest ik het goed willen doen, met voldoende liefde en respect voor de betrokkenen.

Werenfried had de raad gegeven van te bidden alvorens belangrijke stappen te zetten.

- Jezus í Alain hier í gij zijt op het kruis gestorven om al onze zonden en ook mijn zonden te torsen, zodat god en wij en ook ik samen kunnen praten í ik ben dankbaar í gij zult wel ons gesprek met de kardinaal gehoord hebben í hij wil dat ik paus word í en ik voel er wel voor í ik ben gelovig en ik denk al zo lang kritisch over de kerk en nu stelt men mij voor om te helpen er iets aan te doen í ik wil dat wel í en wil jij dat ook? í í í

Er kwam geen antwoord. Er kwam nooit een antwoord als ik bad. Ik verwachtte dat ook niet.

Stel je voor. Ik zou nogal verschieten wanneer er plots een stem uit de hemel zou spreken!

Neen, ik had over de kwestie rechtstreeks met Nadeels gesproken. Ik had zelf nagedacht en overlegd met Monique. En ik had nu contact genomen met god. En ik geloof dat als hij vond dat ik er nog met iemand anders moest over praten, hij wel zou zorgen dat ik die persoon zagezegd toevallig de volgende morgen op mijn pad zou kruisen.

Ik was rustig nu, luisterde naar de slaap van mijn schatje en soesde zelf ook weg.

6.

Vaticaanstad werd de volgende dag een hel. Even voor de middag was de dood van de paus wereldnieuws geworden. Het was alsof elke straattegel veranderd was in een mens. In een minimum van tijd waren alle gastenkamers in het gebouw waar wij verbleven bezet. En de mensen van de media van heel de wereld zaten bovenop het wereldnieuws, met hun micro's en camera's. Het leek wel de aankomst van de openingskoers van het wielerseizoen. De drukte was er teveel aan. Monique en ik vluchtten weg, naar het echte Rome. In de namiddag had Werenfried mij gebeld op mijn gsm en ik had hem gezegd dat het in principe oké was. We zouden later wel de details uitwerken. Hij zou het een tweetal weken onnoemelijk druk hebben. Monique en ik konden nog enkele dagen in Rome blijven. De terugvlucht was geregeld, met een lijnvliegtuig deze keer want de privé vliegtuigen van het Vaticaan klopten momenteel overuren.

Rome, het gonzende zenuwachtige leven van de moderne stad, de getuigen van het roemrijke verleden. Wij hadden geen moeite om zorgeloos te ontspannen. Monique en ik genoten overdag van de stad. Straatje in, straat uit. Een bezoekje, een hapje, een drankje, een gesprekje, iets vinden, zich verliezen. Niets verliezen, vermits wij samen waren í
 ø Avonds aten we liefst iets in de stad en gingen dan met de taxi terug naar de jezuïeten. De ene avond gingen we naar de eetkamer. Wat een sfeer. Alles draaide rond de dood van de paus. Van de doden niets dan goed. Sommigen hadden behoefte om te praten. Ik had vooral behoefte om te luisteren. Ik hoorde hoe de mensen zich een mening vormen over een paus. Niemand zag de mens. De paus was een functie, een instituut. Niemand wist hoe hij zelf dacht, met wat voor raadgevers hij overlegde, op welke manier hij zich een mening vormde. De mensen kenden alleen zijn publieke verschijningen en uitspraken. Hij verscheen steeds in zeer vergelijkbare contexten en zijn uitspraken waren voorspelbaar. De geestelijke wereldleider was minder goed gekend geweest dan Homer Simpson í

De andere avond trokken we ons terug op onze kamer. Douche, boekje, samen ontspannen, elkaar vinden in de rust en intimiteit van de kamer, na de drukte van Rome.

Ik had op zeker ogenblik toch nog teruggedacht aan mijn toekomst. Nu ik toch in Rome was, moest ik er misschien gebruik van maken om contacten te leggen die later van pas zouden komen. Neen, het was veel belangrijker om nu te ontspannen en te genieten met Monique. Ik had op dit moment bovendien geen flauw idee met wie ik contact zou moeten leggen. De drukte rond het overlijden bande het idee volledig. Wij ontspanden en genoten en gingen daarna terug naar huis. Het zou nog druk genoeg worden.

Reeds de woensdag werd de verkiezing van Werenfried Nadeels tot nieuwe paus verkondigd. De Vlaamse pers ging uit de bol. Dit was vergelijkbaar met de grote volksfeesten en het onthaal op de Grote Markt te Brussel toen de nationale voetbalploeg de wereldbeker niet gewonnen had maar toch tamelijk ver was doorgestoten, met vooral Jean-Marie Pfaff als volksheld, toen al. En nu was een Belg niet alleen tamelijk ver doorgestoten, maar hij had de wereldbeker. Jammer dat het geen voetballer was, maar toch. België was fier en iedere prominent had wel commentaar.

Op vrijdag had Werenfried mij kort gebeld. Hij had mij bevestigd dat hij over een dikke week naar België zou komen om hier zijn zaakjes in orde te brengen. Hij wou mij op tijd spreken zodat de inleiding bij de bisschoppen vlot kon gebeuren.

De zondag reeds werd Werenfried tot paus gewijd. Het sierde hem dat hij de ellenlange ceremonie had ingekort en dat hij een thema had gekozen. Hij bracht een mis samen met telkens een vertegenwoordiger van ieder wereldblok en met in de groep een imam, een pope, een rabbijn, een protestantse priesteres, enz. Hij wou het signaal geven dat hij paus wou zijn voor de gehele wereld en dat hij belang hechtte aan samenwerking. Behalve hem zelf was er op het podium geen enkele bisschop of kardinaal, ook niet van de andere kerken. Het waren allemaal gewone priesteressen en priesters.

Als pausnaam, behield hij zijn eigen naam, Werenfried de Eerste. De naam gaf aan zich te weren en het eindigde allemaal op vrede. In het Nieuwsblad verscheen een satirische tekening die aangaf dat wanneer de volgende paus opnieuw een Belg zou zijn, het dan weer een friet was í

De kwestie over wie de opvolger van Nadeels als aartsbisschop voor België zou worden, kwam bijna niet ter sprake. De meeste vermoedden dat de bisschop van Namen heel waarschijnlijk benoemd zou worden in de komende weken.

Ik had ondertussen wel contact met Werenfried via het internet. Zo had ik hem laten weten dat wij liefst ergens tussen Mechelen en Antwerpen gingen wonen. Dat was zeer centraal voor mij om snel overal in België te geraken en het was praktisch voor Monique die te Borsbeek werkte. In alle discretie was Werenfrieds secretaris beginnen polsen bij een college annex klooster te Kontich. Het huis van de voormalige bakker stond leeg en was in goede staat. ~~en~~ Likje verf zou volstaan om het naar onze zin te maken en de kloostergemeenschap was wat blij bij het idee dat een prelaat bij hen zou komen wonen.

Ik had ook gemaald dat ik graag nog minstens één dag in de week, mogelijks twee, zou blijven werken als verkoper van kassasystemen. Enerzijds omdat ik gewoon graag verkoop en anderzijds omdat ik overtuigd was dat het gezond is wanneer beleids mensen meer doen dan leiding geven. Waarom trekt de eerste minister niet één dag in de week met zijn boterhammendoos en met de fiets naar de fabriek? Hij fietst toch zo graag.

Eerst reageerde Werenfried eerder teughoudend. Ik was toch ook schrijver? Maar schrijven doe je alleen. Ik wou collega's hebben, klanten prospecteren, marktevoluties beleven, de spanning van het behalen van de bestelbon, de coördinatie met de vereisten en mogelijkheden van technici. Zijn voornaamste vrees bleek te zijn dat ik gebruik of misbruik zou maken van mijn pausdom om kassasystemen te verkopen. Dat kon ik gemakkelijk weerleggen. Ik werd zo al stilaan soms herkend door mijn schrijverschap en het af en toe opdagen in de media. Werenfried stond wel open en positief voor het idee dat ik naast het paus zijn ook een ~~õ~~normaal~~ö~~ werk zou doen. En hij gaf toe.

Enkele dagen voordat Werenfried naar België zou komen, had ik dan ook een discreet gesprek met Walter, mijn baas. Hij had eerder al gewerkt met mensen die deeltijds een andere job hadden. En dan nu een paus. Dat was weer eens iets nieuws. Hij had wel liefst dat ik nog twee dagen voor hem zou werken. Eén dag is snel voorbij. We zouden dan later wel zien of ik dat nog als bediende dan wel als zelfstandige zou doen.

Zo, mijn voorbereidingen waren gedaan. Ik was er klaar voor. Werenfried had beslist mij en zijn beslissing eerst voor te stellen aan een vergadering van de Belgische bisschoppen. Zij hadden de gewoonte iedere maand samen te komen. De bijeenkomst had om beurt plaats in een ander bisdom. Deze keer was de vergadering gepland bij de bisschop van Luik.

Werenfried kreeg een warm onthaal toen hij binnenkwam. Ik vergezelde hem en ik werd voorgesteld als iemand die straks aan de vergadering zou deelnemen. Maar uiteraard ging alle aandacht naar Werenfried, de nieuwe paus.

Hierdoor was ik in een positie dat ik de bisschoppen kon observeren. Dat was nu mijn directiecomité. Acht rijpe mannen. Allemaal mannen die van jongsaf de hiërarchie van de kerk doorworsteld hadden om te komen tot waar ze nu waren. Allemaal mannen die een indrukwekkende administratie onder zich hadden en een honderdtal priesters aanvoerden. Mannen die katholieke scholen, psychiatrische centra en kloosters binnen de rails moesten weten te houden. Mannen die het zielenheil van ongeveer een miljoen burgers voor ogen hadden. Gewoon acht rijpe mannen, oude jongelingen die nooit de warmte van een relatie of gezin gekend hadden. Gewoon acht rijpe managers, die dagelijks omgingen met de ambities en frustraties van hun gelovigen, van hun personeel en van henzelf.

De vergadering begon. Wij zaten aan een grote tafel. Werenfried zat aan de kop van de tafel, met links van hem zijn secretaris. Ik zat rechts van hem, aan de rechterhand van de vader. Was het een symbool?

- Ik dank jullie hartelijk voor het warme onthaal dat jullie mij gegeven hebben. Ik draag het mee.

Werenfried keek rustig naar iedereen die aan de tafel zat, en hernam het woord.

- Nog heel even ben ik jullie collega. Over enkele minuten word ik uw paus. Ik moet mijn opvolger als aartsbisschop van België aanduiden. Dat is het voorwerp van deze samenkomst. Ik vraag uw medewerking aan een belangrijk project. Ik heb namelijk beslist geen nieuwe aartsbisschop van België aan te stellen. Er komt natuurlijk wel een nieuwe bisschop van Brabant. Er is nog niet beslist wie dat zal zijn. Ik leg de leiding van de Belgische kerk in de handen van Alain, hier aanwezig.

Onmiddellijk voelde ik hoe de sfeer verstarde en alle ogen zich op mij richtten. Ongeloof. En dat in een vergadering van bisschoppen!

Werenfried ging op rustige toon verder.

- De bisschoppen staan in voor het uitdragen van het woord van god, het opleiden en bezielen van de priesters, het bieden van kerkelijke steun aan alle gelovigen en ongelovigen van hun werkgebied. De structuur waarbinnen dit gebeurt, zal voortaan bepaald worden door Alain, die ik benoem tot paus van België.

Alle ogen waren nu op Werenfried gericht. Gemompel. Ongeloof. Onvermijdelijk dat ik aan de apostelen dacht, die na de dood van Jezus zichzelf hadden opgesloten, in vertwijfeling, tot zij kracht en visie ontvangen hadden van de heilige geest. Zo zaten de hoofdapostelen van België hier nu ook samen en konden best wat hulp van de heilige geest gebruiken.

Chaos. Iedereen sprak door elkaar. Emoties kwamen vrij. Dit kon toch niet.

Werenfried liet het even betijen en stond toen recht. .

- Rustig, alstublieft. Ik verklaar mij graag nader.

De chaos zakte weer af naar gemompel en dan kwam stilte. Werenfried ging opnieuw zitten.

- Hoe zou de kerk eruit zien mocht ze gisteren en hier ontstaan zijn, en niet tweeduizend jaren geleden in Jeruzalem? Denken jullie dat de kerk er dan net hetzelfde zou uitzien? Onze kerk leeft binnen de maatschappij. Onze kerk is gestructureerd als een wereldkerk. Maar de wereldmaatschappij is niet te omvatten. Het maatschappelijke leven evolueert geheel anders op de verschillende delen van onze aarde. Terwijl de structuur van onze kerk ongeveer overal dezelfde is. Hier in het westen beleven wij dagelijks hoe er steeds meer afstand ligt tussen de evolutie van de maatschappij en onze kerk. En wij bisschoppen, weten beter dan wie ook hoe wij voortdurend moeten proberen schipperen om enerzijds de kerk trouw te zijn en anderzijds de band met de gelovigen hecht te houden. Denk bijvoorbeeld aan de verwijten die jullie dagelijks krijgen inzake de positie van de vrouw binnen onze kerk. Jullie kunnen dit zelf gemakkelijk aanvullen met vele andere onderwerpen. Ik wil vandaag gebruik maken van de opportuniteit om onze kerkgemeenschap te herstructureren. Hoe zou de kerk eruit zien mocht ze gisteren en hier ontstaan zijn? Aan de ene kant heb je de maatschappij. Aan de andere kant heb je de kerk. En er is een relatie tussen die beide. En aan een relatie moet dagelijks gewerkt worden. Onze relatie duurt al tweeduizend jaar. Ik wil dat hier in België beide partners nog eens verliefd zijn op elkaar, kriebels in de buik. Een frisse wind van liefde en verliefdheid mag waaien. Alain is uw Cupido en ik verleen hem de titel en de macht van paus van België. Stilte. Ieder was in gedachten verzonken. De woorden zinderden na, zochten hun weg.

Werenfried nam verder het voortouw.

- Laat ons bidden. Laat ons samen bidden. En nemen wij daarna even de tijd om te bezinnen. Onze vader, die in de hemelen zijt, geheiligd zij uw naam. Uw rijk kome. Uw wil geschiede op aarde als in de hemel. Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren. En leid ons niet in bekoring, maar behoed ons voor het kwaad!

7.

De melding aan de pers bracht eenzelfde tumult voort. Dit hadden wij nooit kunnen voorspellen. Monique en ik werden als het ware opgejaagd. Het was alsof iedere journalist en fotograaf van de wereld dacht dat hij met ons de scoop van haar of zijn leven kon bemachtigen. Wij moesten vluchten uit Egypte en blij zijn met een stalletje te Bethlehem. In ons geval verlieten wij het appartement in Antwerpen en reden naar Kontich. De zusters in het klooster vingen ons warm en liefdevol op. Het was een tijdje onmogelijk om even brood te halen bij de bakker of spek te kopen in de Delhaize en Monique ging enkele dagen niet werken. Onwettig verzuim, maar haar baas had zelf ook liever dat zij met deze drukte een tijdje wegbleef. Technisch werkloos, maar haar situatie was in de sociale wetgeving niet voorzien. De wetgever loopt altijd achter op de feiten.

Sommige perslui kenden mijn gsm-nummer uit de tijd dat ik als schrijver stilaan wat bekendheid kreeg. Maar nu was het hek van de dam. Wij namen een ander nummer en gaven het alleen door aan intimi. Onze levens werden uitgepluisd en wij konden onszelf ontdekken in de kranten en op televisie. Je houdt het niet voor mogelijk op welke manieren wij te pas en vooral te onpas door de mangel van het internet gehaald werden.

De kabinetchef van de eerste minister wou een ontmoeting tussen de wereldlijke en de geestelijke macht. De secretaris van het bisdom hielp ons overeind te blijven. Ik hield een persconferentie om niet de indruk te geven mij te verbergen. Ik meldde dat ik uiteraard eerst binnen de Belgische kerk positie wou nemen en dan zeker naar buiten zou treden. Je kent dat wel. Sire, geef mij honderd dagen í

Ik kreeg natuurlijk geen honderd dagen. Met moeite honderd minuten. Mijn benoeming moest de eerstkomende zondag in een herderlijke brief in alle missen voorgelezen worden. Ik was wel schrijver, maar van fictie. Of van offertes en bestelbonnen. Nu zou ik wereldwijd getuigen van mijn geloof. En geloof is zo persoonlijk. Wees maar eens persoonlijk met de gehele wereld.

Mijn herderlijke brief begon dus met een geloofsbelijdenis. En dat ik zoals de meeste gelovigen geen priester was. Priesters zijn feitelijk een minoriteit binnen de kerk. Ik was lid van de meerderheid. En de paus had beslist dat het tijd was dat er eens iemand van de meerderheid plaatselijke voorzitter werd. Samen met alle gelovigen wou ik groeien naar een zinvolle invulling van mijn voorzitterschap.

De brief bracht een golf van reacties teweeg. Er werd schande gesproken omdat ik te weinig eerbied toonde voor reeds eeuwen gevestigde waarden. Er werd hoopvol gesproken omdat ik getuigde van geloof en realisme. Er werd minachtend gesproken omdat ik het paus zijn terugbracht op de hoogte van voorzitter van de plaatselijke duivenmelkers.

Ik toonde eerbied voor de traditie en las die zondag de brief zelf voor tijdens de hoogmis in de Brusselse basiliek. Enkele ministers en tal van diplomaten waren aanwezig. Monique zat in de zaal, naast de eerste minister. Na de mis zei hij haar dat hij zich zowel als gelovige dan als eerste minister hoopvol gestemd voelde. Hij was zich zeer bewust dat door mijn benoeming ons landje geregeld in de internationale kijker zou staan. Dit kon eventueel ook politieke gevolgen hebben. Als politicus en als mens had hij zoete broodjes gesmeerd toen hij hoorde dat iemand van de meerderheid de kerk nu zou leiden.

Werenfried had mijn brief een dag op voorhand via mail ontvangen. De morgen voordat hij zou voorgelezen worden in de Belgische kerken, kreeg ik zijn antwoord.

õ Beste Alain,

Zo dadelijk begint uw publieke leven en kom je op de voorgrond. Medestanders en tegenstanders zullen uit de schaduw treden. Ik wens u sterkte toe.

Het deed mij groot genoeg uw geloofsbelijdenis te lezen. Je gelooft en je draagt het uit, zoals het een goede herder past.

Je zet daarna meteen een stap in de richting van evolutie voor de kerk. Volgens jou had tot nu toe een minderheid het voor het zeggen en jij vertegenwoordigt de meerderheid. Je stelt het eerder cru en je hebt daarin mogelijks gelijk. De toekomst zal het uitwijzen. Ik steun je hierin ten volle, zolang je niet naar populisme neigt, zolang je een goede herder bent die inderdaad met alle gelovigen groeit naar zinvolle invulling van uw pausdom. De goede herder in de parabel toonde inzet voor het ene verloren schaap en zorgde voor het geheel van de kudde. België is dichtbevolkt en op vele plaatsen al volgebouwd. Ga en vindt rustige graaslanden voor uw kudde.

Succes!

Werenfriedö

8.

De maandag begonnen Monique en ik opnieuw te werken. Zij vertrok naar Borsbeek en zij ervoer de deugdloze speelse collegialiteit op het werk.

- Zeg Monique, mogen wij die toestellen in de koffer van uw auto leggen zodat uw man die vanavond kan zegenen? Wij hebben namelijk de tijd niet meer om ze te herstellen en ze moeten terug naar de klant.

Ik ging naar Mechelen, naar het secretariaat van het bisdom. Ik zou voorlopig het voormalige bureau van Werenfried gebruiken. Ik erfde gelukkig ook zijn gewezen persoonlijke secretaris, Charles De Pourck. Charles kende iedereen die op een of andere manier iets te maken had met de Belgische kerk. Hij had alle dossiers opgevolgd, kende de betrokkenen, beschikte over alle nuttige adressen en telefoonnummers. Hij kende de kleur van vele mensen, de gevoeligheden, sommige achtergronden. Hij bezat een formidabele gave voor administratieve organisatie en gebruikte slechts drie rechtstreekse medewerkers. Hij was mij om 's morgens in Kontich komen oppikken met de Vectra die voortaan tot mijn beschikking zou staan. Het leek te klikken tussen ons. Hij stond duidelijk positief tegenover ons project.

- Je houdt het niet voor mogelijk hoeveel druk mijnheer Nadeels regelmatig ondervond, vanuit alle richtingen. De priesters, de gelovigen, de media, de politiek, Rome, enzovoort. En de media zijn de ergste want zij bepalen wat gezien en gelezen wordt. De aartsbisschop was vroeger veel meer gebonden door Rome. Ik ben heel benieuwd of wij dankzij deze nieuwe werking betere evoluties kunnen doorvoeren.

Het gebouw had een privaat parkeerterrein. Het was een klassiek gebouw en binnenin zeer functioneel en sober ingericht. Mijn voorlopig bureau was op het eerste verdiep, naast dat van Charles. Zithoek, vergadertafel, ruim bureau, computer, telefoon. Je kent het wel. En in een hoek een prachtig houten kruisbeeld op voet, zeker twee meter hoog met ervoor een antieke bidstoel.

- Mijnheer Nadeels zal dit zeker wel laten verhuizen naar Rome. Het betekent iets speciaals voor hem. De gelovigen van zijn toenmalige parochie hebben bijeengelegd en er de opbrengst van een volksfeest aan toegevoegd om dit voor hem te kopen toen hij tot bisschop benoemd werd.

Alle papieren van mijn voorganger waren weggenomen en Charles toonde mij waar en hoe ik toegang kon hebben tot de computer.

- Oké, Charles. We beginnen eraan. Er zijn nog tal van reacties binnengekomen op mijn benoeming en op mijn herdersbrief. Zitten ertussen die meteen al een antwoord behoeven van mezelf of kan ik dat laten doen door het secretariaat?

- Alle brieven en mails die toekomen ter uwer attentie worden door mij geopend en gelezen, tenzij er duidelijk vermeld staat dat de brief strikt persoonlijk is. De gewone brieven worden rechtstreeks afgehandeld door het secretariaat en u krijgt een lijstje met de naam van de afzender en het onderwerp. Die lijst wordt aan u voorgelegd alvorens het antwoord te versturen zodat u desgewenst alsnog kan tussenkomen. De specialere brieven leg ik enkel aan u voor ter bespreking. Vindt u het goed wanneer wij op die manier verder werken?

- In principe wel. Maar ik wil gedurende enkele dagen alle brieven zelf met u doornemen zodat wij onderling akkoord zijn over welke brieven rechtstreeks naar het secretariaat mogen. Dit om misverstanden te vermijden. Kunnen we dan nu de briefwisseling doornemen?

De stapel brieven is een bont allegaartje. Mensen schrijven over hun tegenspoed en vragen om hulp, om geld, om voor hen te bidden, om voor hen tussen te komen bij ministers en bij de koning. Die mensen krijgen een stereotiep antwoord met de melding dat hun probleem wordt doorgespeeld naar hun plaatselijke pastoor met wie zij eventueel contact kunnen nemen. Tal van mensen schrijven ook met opmerkingen en klachten over het gedrag van hun pastoor. Het bisdom heeft een aantal vicarissen in dienst die de pastoors coachen. De meeste van die brieven worden naar de coach gestuurd zodat hij de zaak kan bespreken met de betrokken

pastoor, tenzij de inhoud te ernstig is en dan wordt de brief rechtstreeks aan de bisschop voorgelegd. Een derde soort brieven betreft de uitnodigingen voor menig evenement.

Organisatoren hopen dan dat de bisschop komt, hetzij om te spreken, hetzij om wat luister te brengen met zijn aanwezigheid. Dit deel van de brieven is natuurlijk verleidelijk omdat het de bisschop in staat stelt om mensen, gelovigen en ongelovigen, te ontmoeten buiten de kerk, om zijn boodschap uit te dragen en sociale netwerken aan te leggen.

Met de briefwisseling hadden wij werk tot in de namiddag. We hadden flink doorgewerkt, de koffiepote bij de hand. Om halfeen waren we naar het tweede verdiep getrokken. Daar was een refter en iedereen die in huis werkte, kwam rond dat tijdstip naar de refter. Er was soep, koffie, thee, brood en beleg. Het was vooral een mooi moment waarop iedereen bijeen zat en kon bijpraten, over het werk of gewoon over koeien en kalveren. Na de maaltijd leidde Charles mij rond in het gebouw alvorens wij gingen verder werken. Nergens was er luxe maar overal waren het gebouw en de inrichting in orde, zonder meer.

- Charles, heeft mijnheer Nadeels voor zijn vertrek nog iets geregeld of beslist voor zijn opvolging als bisschop? Hij was aartsbisschop van België en ik neem dat deel van zijn werk over, maar Brabant behoeft een bisschop.

- Neen. U hebt daar de vrije hand in. Hij heeft daar uiteraard aan gedacht, maar besliste toen dat dit beter door uzelf kon geleid worden.

- Mooi. En aan welke voorwaarden moet een kandidaat bisschop voldoen?

- Hij moet priester zijn. Dat is de enige strikte voorwaarde.

- En wat moet je doen om priester te worden?

- Je moet slagen in de priesterschool en gewijd worden door een bisschop.

- Hoe lang duren die studies?

- Minimum twee jaar.

- Ik wil dan eerst inzage krijgen in de organisatie van priesterscholen in België. Ik wil daar meer over weten. Hun aantal, hun ligging, de kostprijs, de subsidiëring, enzovoort. En dan de structuur van het lessenpakket natuurlijk. Kan dat tegen morgenmiddag?

- Ik kan u over een uurtje al het basisdossier geven en ik kan u meteen op de computer tonen waar de gegevens te vinden zijn. Tegen morgenmiddag kan ik u inderdaad in detail een inleiding geven.

- Dat is perfect. Je mag me dat nu tonen. Ik heb een idee, maar ik wil het eerst inbedden in de realiteit. Ik ga Werenfrieds raad ook opvolgen. Ik ga enkele gegevens opnemen en er mijn idee aan toetsen en daarna zal ik mij bezinnen, bidden. En dan zie ik je morgenmiddag om te proberen een beslissing te nemen zodat dit een oplossing krijgt.

9.

De volgende middag zag ik Charles terug na het gezamenlijke middagmaal.

- Goed, ik heb van u inderdaad een duidelijk dossier gekregen en ik heb mijn beslissing kunnen verfijnen. Ik leg het u uit. We gaan beginnen met de seminaries. Tot mijn grote verbazing heb ik gemerkt dat ieder bisdom haar eigen seminarie heeft en dat die bijna allemaal leeg zijn. We hebben daar telkens leslokalen en mogelijkheid tot internaat die grotendeels jarenlang ongebruikt zijn. Die infrastructuur is buiten proportie. Ik spreek dan nog niet over het aantal mensen dat bij zijn werkzaamheden ermee rekening houdt dat er morgen misschien les of begeleiding moet gegeven worden. De dag dat ze dan plots weer een student zullen hebben, zal het zodanig lang geleden zijn dat ze les gegeven hebben, dat het voor die student waarschijnlijk geen pretje zal worden.

- U maakt er wel een karikatuur van ...

- Deels wel natuurlijk, maar jammer genoeg schuilt er ook veel waarheid in mijn analyse. En dus gaan wij die seminaries allemaal opdoeken. Die gebouwen komen vrij en moeten ofwel een nuttige toepassing krijgen, ofwel verkocht worden. Ik denk aan organisaties zoals Artsen zonder Grenzen die stapelruimte nodig hebben en het Rode Kruis dat plaatstekort heeft om vluchtelingen onder te brengen. Ik geef maar voorbeelden.

- En dan hebben wij helemaal geen seminaries meer! Denkt u misschien dat er niemand ooit nog priester zal willen worden?

- In tegendeel. Ik wil meer priesters. Maar er bestaan meer dan voldoende scholen in België. Ik wil dat er gepraat wordt met de scholen die maatschappelijke werkers, sociologen, psychologen, gezinsbegeleiders, antropologen en dergelijke afleveren. Die geven nu al een groot deel van de nuttige kennis voor toekomstige priesters. Ik heb de lessenspakketten bekeken. Er is tijd voor bijbelstudie enzomeer, maar de lessen die onze priesters krijgen om mensen te begeleiden om gelukkig te leven zijn aan de smalle kant. Ik wil graag hebben dat onze priesters deskundiger zijn in mensenwetenschappen. Bijbelstudie en bezieling zijn de aspecten die de kerk moet toevoegen, in aparte modules tijdens de gewone studie jaren en daarna in een specialisatiejaar. Ik denk aan masters in de priesterologie. De subsidies van de staat en onze eigen financiële inbreng zullen veel beter besteed zijn, de instroom van potentiële studenten wordt genormaliseerd. De studenten lopen stage in het bisdom waar zij later graag willen werken en zo ontstaat wisselwerking. Wat denk je?

- Ik sta er paf van! Het is totaal ongebruikelijk, het breekt met al onze tradities en gewoontes, maar ik hoor positieve elementen.

- Goed, dat is dan geregeld. Ik wil dat er hierover gesproken wordt tijdens de eerstvolgende vergadering van bisschoppen. Je mag hen de essentie van mijn beslissing nu al doorgeven. En je vraagt aan de bisschoppen dat zij voor die vergadering concrete elementen voorbereiden waarmee wij kunnen rekening houden om het project uit te werken. Ik wil graag ook hun contactpersonen en de vruchten van ieders sociale netwerken om met directeurs van hogere scholen te gaan praten.

- Maar de vergaderingen van de bisschoppen verlopen volgens een ander stramien. Dat kan zo maar niet.

- Ah, en hoe verlopen die dan?

- Wel, de bisschop die ontvangt, bereidt twee thema's voor. Het ene is een onderwerp dat in zijn bisdom leeft en waarvoor hij de inbreng en ervaring van zijn collega's wenst. Het andere is een moment van bezinning, op een door hem gekozen thema.

- Om hoe laat beginnen die vergaderingen gewoonlijk?

- Om halfelf.

- Wel. Dan stel ik voor dat de vergadering in de voormiddag aan dit punt gewijd wordt. Na het middagmaal is er nog voldoende tijd voor hun twee punten. Vermits ik geen bisschop ben, zal ik na de middag trouwens niet aanwezig zijn. Ik wil wel telkens op de hoogte gehouden

worden over de thema's die behandeld worden. Wanneer ik denk iets te kunnen toevoegen of leren, zal ik trachten er te zijn.

- Ik geef het straks door. Hebt u ook aan de aanstelling van een nieuwe bisschop gedacht?

- Ja. Ik heb hier een ontwerp voor een aanbieding van open vacature. Lees maar.

Ik overhandigde Charles een blad dat ik in de voormiddag had afgedrukt. Zonder een woord te zeggen, nam hij het aan en las:

õ De Belgische kerk staat voor de uitdaging om in te spelen op de maatschappelijke evoluties. Zij wil zich herorganiseren om zoveel mogelijk gelovigen individueel en in groep te begeleiden in geloof, ongeloof en zinvol leven. De kerk wil gods liefde en waarden aanreiken voor duurzaam persoonlijk geluk in een christelijk ethisch maatschappelijk leven.

In deze context hebben wij een openstaande vacature voor een bisschop in de regio Brabant.

Je functie: Je bent verantwoordelijk voor de organisatie van de geloofsbegeleiding in jouw regio. Je doet dit door volgens vooropgestelde normen leiding te geven aan jouw team. Je bent verantwoordelijk voor jouw priesters, vicarissen, kosters en administratieve krachten. Je rekruteert, vormt, begeleidt en motiveert jouw team. Je waarborgt de kwaliteit van de geloofsbegeleiding in jouw regio door analyse van de rapporteringen en klachtmeldingen. Je staat in voor opbouwende samenwerking met de christelijke scholen, instituten en kloosters in jouw regio. Je begeleidt en coördineert nieuwe projecten.

Je profiel: Je gelooft in god en je draagt zijn liefde uit. Je bent een organisatietalent met zin voor verantwoordelijkheid. Je kunt om met stress. Je bent een echte coach die borg staat voor de correcte werking van zijn team. Je hebt mensenkennis. Weekendwerk schrikt je niet af. Je bent priester of gelijkwaardig door ervaring

Wij bieden: een uitdagende job, correct loon met veel extralegale voordelen, een bedrijfswagen, enz.

Interesse? Stuur je cv met motivatiebrief naar Bisschoppelijk Paleis Mechelen ter attentie van Charles De Pourck of mail naar cdp@bisdommechelen.be

Charles had de aankondiging twee maal gelezen, alvorens te reageren.

- Het is een gewone werkaanbieding. Ben je van plan om die te publiceren?

- Ja, natuurlijk. Hoe anders?

- Tot nu toe gebeurde dit intern. De kardinaal praatte met de andere bisschoppen, overlegde met bepaalde abten, ontmoette sommige priesters.

- Maar ik heb al die contacten niet. Bovendien blijven wij op die manier uit steeds weer hetzelfde vaatje tappen. Je kunt niet vernieuwen met steeds meer van hetzelfde. Er moet nieuw bloed stromen door de aderen van de kerk.

- Je houdt de mogelijkheid open dat het misschien geen priester zal zijn. Je schrijft namelijk over een diploma van priester of gelijkwaardig door ervaring. Wat bedoel je juist?

- Priesters ontmoeten hun parochianen, privé en in de kerk tijdens de mis. Zij begeleiden die mensen en bouwen daar ervaring in op. Dat is toch net hetzelfde als bijvoorbeeld een therapeut die individuele gesprekken houdt en groepssessies geeft. Wanneer zo ðn therapeut gelovig is, zijn geloof uitdraagt en getuigt van organisatietalent en een ploeg kan motiveren, dan zie ik niet in waarom hij geen bisschop zou kunnen worden.

- Maar hij kan geen biecht afnemen. Hij heeft geen religiositeit. Hij heeft de tijd niet genomen om jarenlang de bijbel te lezen, te interpreteren. Hij is niet jarenlang dagelijks geconfronteerd met steeds weer andere gelovigen die elk op hun manier die bijbel interpreteren en naar hun

hand willen zetten om hun levenswijze te verrechtvaardigen. Hij staat totaal los van die uitzonderlijke taak als schakel tussen god en de mens

- í Je klinkt overtuigend. Ik wil blijkbaar te snel gaan. Je hebt gelijk. Ik moet voorzichtiger zijn en ik moet zelf beter het priesterschap leren kennen en begrijpen í

- Daar ben ik blij om. Uw reactie stelt mij gerust.

- Goed, dan schrappen we dat zinnetje. De aankondiging mag vertrekken. Ik ben heel benieuwd naar de reacties en motivatiebrieven die we zullen krijgen. Ik stel voor dat de aankondiging verstuurd wordt naar elke Belgische priester. Kunnen wij dit grotendeels via e-mail?

- Er is een intern infoblad dat maandelijks wereldwijd naar alle Belgische priesters verstuurd wordt. Dus kunnen de missionarissen en de kloosterlingen het ook lezen. Wij kunnen uw aankondiging daarin laten opnemen zodat we geen bijkomende zendingskosten hebben. Daarnaast kunnen we het bericht over het internet sturen naar de e-mail-adressen waarover we beschikken. Dat is zowat een kleine veertig procent van onze priesters.

- Dat is mooi geregeld. Zeg, Charles, jij moet mij helpen. Dankzij ons gesprek besef ik pas eerst dat ik feitelijk niet juist weet wat het inhoudt om priester en vicaris en bisschop en kloosterling te zijn. Ik heb daar natuurlijk een beeld van, maar ik ken het enkel maar van op afstand. Kan ik een soort opleiding krijgen?

Charles glimlachte. Hij had nooit gedacht dat hij een paus zou moeten opleiden zodat deze zou weten wie een priester feitelijk is í

- Een snelle inleiding dus í Mja, dat moet kunnen. Ik stel voor dat je eerst een dagje doorbrengt in een seminarie. Daar kan je dan met enkele personen praten die priesters opleiden. Dan stel ik voor dat je een dagje meedraait bij een priester en een bisschop. Wij eindigen dan in een klooster. Wat denk je?

- Ik denk dat het moet. We zijn nu dinsdag. Je weet dat ik nu dus twee dagen terug kassasystemen ga proberen verkopen. Kan je iets regelen voor vrijdag in een school? En dan mag je de volgende maandag en dinsdag vullen van 08 morgens vroeg tot 08 avonds laat voor een priester, een bisschop en een klooster. Probeer het zo te regelen dat ik niet oneindig in de auto moet rijden van de ene naar de andere. Tegen de vrijdag daarop heb ik dan toch een eerste beeld en dan kan ik nog beslissen om sommige elementen uit te diepen. Volgende vrijdag zullen we misschien ook al enkele eerste reacties binnen hebben op de aankondiging.

- Komt voor mekaar. Ik heb nog enkele vraagjes, van praktische aard.

- Shoot ...

- Hoe moeten de mensen u noemen? Hoe moet men u aanspreken als paus?

- Hoe wordt een paus gewoonlijk aangesproken?

- Bijna alle hoogwaardigheidsbekleders van de kerk worden aangesproken als Monseigneur.

- Monseigneur? Is dat niet wat overdreven? Le seigneur, dat is toch god. En de gezanten van de kerk zijn gods bedienden op aarde. Monserviteur. Dat gaat mij ook niet af, want tegenover degene die mij aanspreekt ben ik de bediende niet. Kijk, al naargelang de relatie moeten zij maar ofwel Alain ofwel mijnheer zeggen. Dat heb ik nog het liefste.

- Zoals u wil. En gaat u een pausnaam kiezen? Karol Wojtila noemde zich Johannes-Paulus. Werenfried Nadeels heeft zijn voornaam behouden omdat hij die toevallig toepasselijk vond. Wat gaat u doen?

- Oei, daar heb ik nog niet over nagedacht í een functienaam. Door een naam te kiezen kan ik natuurlijk ook een signaal geven. Wacht even í eventjes nadenken. Er schiet mij iets te binnen. Ik kan de naam nemen van Paus Jeanette. Daarmee geef ik een signaal naar de mannen, de vrouwen en de homoseksuelen dat de kerk open van geest is. Wat denk jij?

-í Verrassend als ik het zo eufemistisch mag uitdrukken í Ik denk dat ik uw redenering begrijp, maar ik ben wel van mening dat deze naam niet geschikt is. U zal met die naam namelijk uitgelachen worden en dat kan de bedoeling niet zijn. U moet als crisismanager juist

krediet opbouwen en vermijden zelf elementen aan te brengen die uw autoriteit aantasten. U moet serieus genomen worden.

- Je hebt weeral gelijk. Maar dat betekent nog niet dat ik de naam Jeanette laat vallen. De functienaam heeft in mijn ogen namelijk geen belang. Ik ben Alain of mijnheer Dehaese. En wie persé dan een functienaam wil gebruiken, wel die moet mij dan maar Jeanette noemen. Ik betwijfel of ik hiervoor buitensporig zal uitgelachen worden. Natuurlijk zal men lachen en de cartoonisten en columnschrijvers zullen likkebaarden. Maar het zal ook tot nadenken stemmen.

- ...

- Ik laat het onderwerp eventjes rusten. Ik zal later beslissen. Het heeft nu weinig belang.

10.

Terug naar kantoor, tussen de kassa's. De collega's waren onwennig. Sommigen keken spottend, anderen onzeker. Enkelen kwamen mij feliciteren.

Ik was zelf ook wat onwennig. Ik had voorlopig geen afspraken voor vandaag. Er moesten wel enkele offertes opgemaakt worden en ik moest mails beantwoorden. Het deed allemaal vreemd aan. Wat een verschil met mijn werksfeer als paus.

Rond halfelf kwam Walter, mijn baas, langs mijn bureau.

- Kunnen we eens praten, Alain?

- Zeker. Hier en nu?

Ja, nu. Maar laat ons misschien ergens gaan waar we ongestoord zijn. Zal ik hier wat verder in een restaurant een discrete tafel reserveren? En we gaan dan tegen halftwaalf of zo er samen naartoe en dan kunnen we rustig praten.

- Oké. Ik werk ondertussen verder mijn offertes af.

Rond halftwaalf nam Walter mij mee naar een gezellig restaurantje dichtbij de slachthuizen. De patron had een tafeltje gedekt in de wijnkelder. Dit zorgde zowel voor sfeer als voor privacy. Geniaal gewoon. De patron was vriendelijk en stelde ons iets voor. Ik herinner mij niet meer wat het was.

- En, zal 't lukken, uw nieuwe leven í ?

- Eerlijk gezegd ben ik wel overdonderd. Het overvalt mij allemaal en ik probeer ermee om te gaan. Wat een leven í !

- Je ziet maar. Je houdt het hoofd wel koel en je zult wel een evenwicht vinden. Ik ben er gerust in.

- Ja, als jij het zegt í

- Ik moet wel iets bespreken met u. Het is namelijk ruim in de pers gekomen dat de paus van België voor mij kassa's verkoopt. Dat is een uitzonderlijke publiciteit gebleken. Iedereen kent nu KasMax. Bij onze klanten is het goed ontvangen. In de horeca lachen ze er wel wat mee, maar in de detailhandel en zeker op uw markten met de bedrijven en de eventensector zijn de reacties positief. Wij krijgen ook een toevloed van aanvragen. Iedere Belg die een kassa nodig heeft, weet dat KasMax bestaat. Ik ben op zoek om enkele bijkomende verkopers en technici bij aan te werven.

- En wil je daarbij mijn zegen?

Walter lachte van neen. Wij proefden de wijn; heerlijk.

- Kijk Alain, laat ons realistisch zijn. Uw werk als paus zal u opslorpen en jij zult niet zo maar twee dagen in de week de baan op kunnen gaan om een systeem te gaan verkopen. Anderzijds wil ik u natuurlijk niet kwijt. Ik wil u iets voorstellen. Je wordt aandeelhouder voor dertig percent in de zaak. Ik betaal je ook maandelijks een beheerderloon. En daarnaast blijf je natuurlijk je commissies ontvangen op de bestelbons die je binnenbrengt. Zo zitten we mooi in een win-win-situatie. Wat denk je hierover?

- Klinkt goed; en fair. Ik moet mij wel de vraag stellen of het ethisch in orde is dat ik op de kap van de kerk bij u geld verdien en plots aandeelhouder wordt. Pas op, ik wil niet heiliger zijn dan de paus.

- Ja en neen. We hadden vroeger al gesproken dat je medeaandeelhouder zou worden. De context lag toen wel helemaal anders en we hadden nog niets afgerond, maar het idee komt niet uit de lucht gevallen.

- Dat is waar. Maar de prijs die je toen vroeg voor wat aandelen was niet van de poes. Je bent wel plots heel inschikkelijk.

- Het heeft geen zin dat ik hier rond de pot draai. Dit is een buitenkans voor KasMax en ik wil ze pakken. Ik wil deze groei veilig stellen en dus doe ik een fair bod.

- Mja. Je geeft mij gratis aandelen en betaalt mij een dik loon. Bovendien wil je enkele mensen aanwerven? Wie zal dat betalen?

- Jij! Ik ken de reputatie van de bank van het Vaticaan. Als paus heb jij daar nu een bevoorrechte positie. Ik hoop dat jij ons rond de tafel krijgt. Met een mooie financiële regeling die dan voor alle partijen goed is. De kerk wacht toch ook niet dat het manna uit de hemel valt í

- Daar zou je wel eens gelijk in kunnen hebben. En dan zijn al mijn problemen ook opgelost. Zij bezorgen mij een aantrekkelijke formule en hebben ook controle op uw beheer. Ik heb extra inkomsten dankzij de kerk en er keert geld terug naar de kerk. De zon schijnt voor iedereen en jij hebt je financiële armslag í

- Ons plaatje is rond. Denk je dat je die bank kan aanspreken?

- In principe wel. Mijn regeling met de kerk gaat ook via die bank. Ik heb er wel nog geen rechtstreekse contacten mee gehad. Nu, we weten allebei dat er veel snel kan, als het over geld gaat. Ik kan het misschien nog versnellen als ik hen kan vertellen dat je in de kelder nog enkele kassa's van de nazi's hebt í

- Rustig, Alain. Nu niet cynisch worden. Het is er echt het moment niet voor. Dit is voor mij de unieke kans en ik wil ze niet verspelen.

- Geen nood. Je weet ondertussen wel dat cynisme mijn natuurlijke wapen is maar dat ik het onder controle heb.

De maaltijd werd geserveerd. Eerst proeven, dan smaakvol eten. Dit was inderdaad een goed adres.

- Zeg, Alain. Hoe zie jij nu jouw verdere werk als verkoper bij ons?

- Weten doe ik nog niet duidelijk. Ik voel wel aan dat ik buiten de kerk voeling wil behouden met de normale wereld. En mijn werk als verkoper is hiervoor ideaal. Ik denk dat ik zonder problemen kan blijven werken in de bedrijven en de evenementensector. En dan blijft ons zaakje ook duren. Ik moet wel beamen dat ik er soms een dagje zal moeten afpitsen, maar ik wil dit beperken tot een minimum. Ik verkoop graag en wil dit blijven doen. Ik wil ook normaal blijven leven. Ik heb de indruk dat ik het zal kunnen blijven combineren. Het enige wat momenteel wat achterblijft, is mijn schrijven. Dat komt wel terug.

Na de maaltijd reden we terug naar kantoor. Ik belde onmiddellijk naar Charles om contactadressen te bekomen bij de Banco Ambrosio. Hun Belgische agent zou de volgende dag al met Walter en mij komen praten. Wat kan het leven toch mooi zijn í

11.

De bezoeken die Charles voor mij had voorbereid, hadden mij stuk voor stuk verrast. Eerst liet hij mij die vrijdag naar het seminarie van Brugge gaan. Dat was namelijk een van de bisdommen waar er toch af en toe nog een nieuwe roeping zich kwam aanmelden. Ik had contact met zowel twee leraars, als enkele leerlingen en men had voor mij ook twee priesters uitgenodigd die twee jaar afgestudeerd waren en ondertussen in een parochie aan het werk waren. Ik was enerzijds onder de indruk van het enthousiasme en de inzet. Anderzijds had ik de studie zelf onderschat. De bijbelstudie, de geschiedenis van de bijbel, en vooral het leren interpreteren van de bijbel en omgaan met hoe anderen diezelfde bijbel interpreteren was verre gaand. Naast het ontwikkelen van vaardigheden zoals preken en begeleidende gesprekken voeren, leerde men ook individueel en in groep te bidden en te mediteren. Bidden voor zichzelf, voor anderen, voor inzicht. Toen ik op het einde van de dag mijn beslissing vertelde over samenwerking met bestaande hogescholen, was iedereen geïnteresseerd en niemand was afwijzend. Zelf had ik ondertussen begrepen dat een priester meer is dan een sociale werker die ook de bijbel gelezen heeft. Er moest nauwkeurig worden uitgezocht welke hogere studies in aanmerking kwamen en hoe dit kon worden aangevuld met specifieke modules om toekomstige priesters waardevol voor te bereiden.

De volgende week bracht ik twee dagen door in het bisdom van Namen. De bisschop toonde mij de eerste morgen de administratieve structuur en vertelde daarna hoe hij poogde zijn parochiepriesters te ondersteunen en te bezielen. In de namiddag reden we samen naar twee parochies. De ene betrof een dorp waar tot voor kort het leven rustig kabbelde. En dan had de Waalse deelregering hier plots een groot deel van haar administratie neergepoot. Het leven van de gemeente was als verkracht. De huur en aankooprijzen van woningen was de lucht ingeschoten. Op korte termijn was een overdaad aan ambtenaren in de gemeente komen wonen, en in de heuvels waren residentiële wijken uit de grond geschoten. Alles leek riant, maar de oorspronkelijke bewoners waren ontheemd en het gemeenschapsgevoel was verdwenen. De priester poogde daar wat aan te doen, terwijl hij tegelijkertijd ook moest leren de priester te zijn voor de inwoners van die residentiële wijken en helemaal niet wist wat hij met die administratieve gigant in het midden van zijn parochie aan moest.

De andere parochie die wij samen bezochten, was een dorpje waar kort daarvoor een seksschandaal was uitgebarsten. Een koppel had hun eigen kinderen zwaar misbruikt en bovendien voor geld ook aangeboden aan meerdere mannen van het dorp. De dokter, de notaris, de schooldirecteur zelfs en meerdere burens hadden bandeloos hun driften losgelaten op de kinderen. Het gerecht was er op uitgekomen. De priester stond voor de zware taak om zijn parochianen te begeleiden in de verwerking en moest bovendien het gemeenschappelijke gevoel opnieuw helpen vorm geven. Om Avonds nam de bisschop mij mee naar een mooi congrescentrum aan de oevers van de Maas. Kiwanis richtte een avond in om geld in te zamelen voor de heropbouw van een scoutslokaal dat kortelings was uitgebrand. De bisschop had toegezegd aanwezig te zijn en zou een toespraak houden. Het was voor hem ook een mooie gelegenheid om zijn sociaal netwerk te onderhouden.

Ik bleef die nacht in het bisschoppelijke paleis slapen. Er gonsde van alles door mijn hoofd en het was jammer genoeg al te laat om nog met Monique te telefoneren. Ik had nood om met haar te praten. Ik had wel eventjes de bijeenkomst in het congrescentrum verlaten om met haar te bellen, maar mijn hoofd stak vol tegenstrijdige beelden en gedachten. De bisschop had het gemerkt en toen wij op het paleis terug waren, nodigde hij mij uit samen met hem nog eventjes naar de kapel te gaan, te bidden, te bezinnen. Dit was nieuw voor mij. Ik zou er zelf niet op gekomen zijn en ging graag mee. De sfeer in de kapel was rustig, sereen. De bisschop was duidelijk ook moe. Wij zaten naast elkaar in de kapel, zwijgzaam. De beelden van die dag kwamen allemaal naar boven, maar hier in de kapel kregen ze een andere vorm. Het was alsof het allemaal een plaats kreeg. Na een tijdje nam de bisschop een boek ter hand, bladerde wat

en koos dan een tekst die sprak over de goddelijke liefde. Hij las het voor, met warme stem. Ja, dat was de essentie. Net zoals je de perfecte partner niet kan zijn voor je vrouw of man en dat het daar de essentie is dat je dagdagelijks een attente liefhebbende partner moet willen zijn. Net zoals je de perfecte ouder niet kan zijn voor je kinderen en dat het de essentie is dat je dagdagelijks een goedbedoelende bewust liefhebbende ouder moet willen zijn. Zo ook is het priesterschap meer dan een job. Je kunt en je hoeft de perfecte priester niet te zijn en je moet dagdagelijks je parochianen bewust liefhebben zoals god het aanbrengt.

De volgende morgen waren wij om zeven uur in de kapel van de abdij van Spy, om samen met de monniken eerst te bidden en daarna te ontbijten. Het waren Salezianen. Er werd in stilte ontbeten terwijl een van de monniken voorlas uit een theologisch boek. Na de maaltijd werden we ontvangen door Pater Roger, de abt. Hij vertelde ons de verschillende taken die de abdij vervulde. De abdij van Spy is wat pater Roger een actief bezinningsoord noemt. De monniken verdiepen zich in de theologie. De abdij trekt veel mensen aan van divers plumage die willen tot bezinning komen of die met hun gedachten worstelen, gelovigen en ongelovigen. Als zij dat willen, kunnen zij begeleiding krijgen van een monnik. De abdij nodigt geregeld zelf theologen uit. En bewust nodigen zij niet alleen theologen uit die erkend zijn door Rome. Neen, ketters zijn welkom. De abdij organiseert wekelijks twee thema-avonden, die meestal ingeleid worden door de aanwezige theoloog, ook als hij een ketter is. Publiek is dan zeer welkom, om te luisteren, vragen te stellen, te getuigen, mee te denken. De abdij is ook actief naar buiten uit. De monniken die priester zijn, werken in naburige parochies wanneer de priester ziek is of als er te weinig mankracht is. Zij begeleiden ook de parochiale werking in tal van rusthuizen, psychiatrische centra, gevangnissen en dergelijke. Zij proberen ook scholen te overtuigen om binnen het kader van lessen godsdienst en ethiek als gastleraar te mogen komen getuigen en de jonge geesten aan te spreken. De abdij telde zevenentwintig monniken onder wie vier novicen. Het kloosterleven was duidelijk ver van uitgebloeid. Pater Roger drukte tijdens ons gesprek ook op de onafhankelijkheid die kloosters en abdijen genieten tegenover Rome en de bisdommen. Zij zijn een aparte structuur en gaan hun eigen weg.

Tegen de middag nam de bisschop mij mee naar een priester in een dorp dat wat verder gelegen was. Deze priester was vroeger een tiental jaren monnik geweest ergens in de Ardennen. Maar hij had zijn kap over de haag geworpen. Hij was gevlucht. Hij legde mij uit hoe de abdijen inderdaad een grote vrijheid genieten, maar dat in tegenstelling de monniken zelf totaal onderworpen zijn aan de wil en willekeur van de abt. Absolute gehoorzaamheid. Hij kon er niet mee leven en was gevlucht. Maar hij wou wel zijn roeping beleven en was erg dankbaar dat de bisschop van Namen hem deze kans had geboden.

Onze tournee ging verder naar de priester die in het centrum van de stad Namen werkzaam was. Verpaupering, jeugdbendes, drugs, criminaliteit, eenzaamheid, angst. Dat waren de hoofdelementen waar deze priester dagelijks mee geconfronteerd was. Mensen voor wie het leven zinloos was en dan maar eender wat deden om te overleven, om te zwalpen, om zelfmoord te plegen.

Wij eindigden de dag met koffie te gaan drinken in een naburig klooster. De nonnekes daar waren sinds jaar en dag actief in de derde wereld als missionarissen. Hier werden ze opgeleid en hier beleefden de gepensioneerde nonnekes hun oude dag. Het was een vrolijke bende. Door de omstandigheden waren de nonnekes zich ter plaatse ook gaan inzetten voor de prostituees. Door de evolutie van het stadsleven, lag hun klooster nu aan de rand van de hoerenbuurt. Het pooierschap en de handel in illegale asielzoeksters en minderjarigen konden het klooster natuurlijk niet koud laten. Die meisjes hadden hulp nodig.

Het voelde vreemd aan terug in mijn wagen te stappen, schuifdak open, sigaretje, radio aan. Op weg naar huis, vooral op weg naar Monique. En dan morgen kassa's proberen verkopen. Reed ik nu van Namen naar Kontich of keerde ik terug van een andere planeet?

12.

Op vrijdag was ik terug op kantoor en samen met Charles namen we de kandidaturen door voor een nieuwe bisschop van Brabant. Er was veel respons geweest en Charles verwachtte nog reacties. We lazen de brieven en maakten twee stapeltjes. Een stapeltje met de hopeloze gevallen en eentje met de verder te overwegen brieven. Tot ik er eentje las waarmee ik niet kon wachten om ze met Charles te bespreken.

- Charles, moet je luisteren. Hier voor mij ligt een brief die jij noch ik voorzien hadden í
- Je maakt mij benieuwd.

- Weet je nog, tijdens onze voorbespreking, toen jij mij overtuigde dat een bisschop priester moet zijn? Een leek heeft de bijbel niet op dezelfde manier bestudeerd en leren interpreteren, heeft dat soort begeleidende contact met gelovigen en ongelovigen niet gehad, kent geen religiositeit.

- Ja, en ik ben van mening niet veranderd.

- Wel hier ligt een brief van iemand die geen priester is, zeer religieus, die de bijbel van achter naar voren gelezen heeft, dagelijks contact heeft met gelovigen en ongelovigen, ervaring heeft in het besturen van een instelling en bovendien dagelijks een team van medewerkers begeleidt dat een soort werk doet dat zeer vergelijkbaar is met dat van priesters í

- Vertel í

- De abdis van Zeveneken í

- Maar dat is een vrouw!

- Goed gezien, Charles. En dan í ?

Er viel een stilte. Charles pufte en haalde zijn vingers door zijn haar. Ik leunde wat achterover in mijn zetel en keek naar hem.

- Kom, Charles. Hier maken we tijd voor. Ik wil dit met u bespreken.

- U zult waarschijnlijk vrouwen toelaten tot het priesterambt í

- Ja, natuurlijk!

- Maar er bestaat al jarenlang discussie hierover en de specialisten zijn er nog niet uit.

- Dat is het hem juist. Er staat nergens duidelijk in de bijbel of vrouwen al dan niet priester kunnen zijn. Dus is dit geen punt dat bepaald wordt door god of de bijbel, maar door de maatschappelijke context. En in België is die context wat dat betreft zo klaar als Spa-water: jobs worden niet voorbehouden aan een bepaald geslacht.

- U maakt er zich wel heel gemakkelijk van af í

- Dat denk ik niet, Charles. Integendeel, ik vind dat de kerk er de voorbije jaren heel licht en gemakzuchtig over gegaan is. De specialisten en theologen komen onvoldoende tot een unisono. En dus mag het niet. Hoe negatief, zeg! Ik heb liever dat de Belgische kerk positief omgaat met maatschappelijke onderwerpen. Zolang het niet voldoende bewezen is dat het verkeerd is, mag het juist wel! Iedereen is in België onschuldig zolang het tegendeel niet bewezen is. Iedereen kan dus in België priester worden zolang het tegendeel niet bewezen is. Ik ben trouwens ten zeerste verbaasd dat de kerk in België nog steeds geen proces aan haar been heeft. De priesters worden hier toch namelijk betaald door de staat. En de staat financiert openbaar een werking die in strijd is met alle wetgeving. De kerk is in de fout en de staat is in de fout. Durf jij uit te rekenen hoeveel de schadevergoeding zou bedragen?

- De statuten van de kerk zijn voldoende duidelijk.

- Maar de wet is ook voldoende duidelijk. En jij weet toch ook dat wanneer er in een contract dingen staan die indruisen tegen de wet, dat de wet dan van toepassing is, ook al is het contract door beide partijen aanvaard en ondertekend. De wet heeft altijd gelijk í Gelooft mij Charles, als de kerk deze weg blijft volgen, komen er zeker problemen van. Want veronderstel dat de staat onze priesters niet langer uitbetaalt. Gaan die dan allemaal priester blijven, denk je? Uit idealisme? Omwille van hun roeping? Of gaat de kerk dan snel toch maar de vrouwen toelaten, om alle andere problemen te vermijden? Hoe geloofwaardig zijn we dan nog? Er zijn

nu al bijna geen roepingen. Terwijl er wel volop gelovigen zijn. De toestand zoals ze nu is, is negatief en hypocriet. En ik ben geen paus geworden om bewust een negatief en hypocriet beeld te bevestigen.

- Wat is dan nu hypocriet aan de houding van de kerk in deze kwestie?

- Dat zal ik je eens gauw uit de doeken doen! De specialisten zijn er nog niet volledig uit of de vrouw priester kan worden en dus mag het niet. Maar neemt de kerk dit soort houding aan voor alle kwesties die nog onvoldoende bewezen zijn door theologen? Heeft de kerk gewacht op eensluidend advies van de theologen alvorens de top van de nazi te helpen vluchten naar Brazilië?

-Allez, dat is toch geen vergelijkbare zaak í

- Ik zal u een vergelijkbare zaak vertellen. De meeste kerken in België zijn lang geleden grotendeels gebouwd door de gelovigen die daar zeer vele werkuren en vakmanschap in gestoken hebben. Diezelfde kerken zijn vandaag de dag steeds vaker gesloten buiten de uren dat er een mis is of zo. Waarom? Ah, omwille van de veiligheid, omwille van de vanden en de dieven. Maar is het voldoende bewezen door theologen dat god vraagt dat wij kostbare beelden en schilderijen opslaan in de kerken? Waarom doet de kerk die kostbare spullen niet allemaal weg? Kiest de kerk voor de gelovigen of voor rendabele beleggingen in kunst? Het zijn potverdikke de gelovigen die buiten blijven staan. Iemand wil eventjes in de kerk binnen stappen, om te bidden, eventjes tot rust te komen. Neen, sorry. Dat kan niet want er hangt hier een Sint Franciscus die miljoenen waard is. Komaan zeg! Jezus vond het goed genoeg om geboren te worden in een stalletje, tussen een os en een ezel. Maar onze kerk kiest om gebouwen te onderhouden die macht uitstralen en die miljoenen herbergen. Wat denken theologen hierover, Charles?

- Je kan en mag je verleden niet weggooien í

- Maar ik wil het niet weggooien. Kies in België enkele kerken uit die mooie voorbeelden zijn van het verleden of die architecturaal van nut zijn. En richt die gewoon in als musea, punt uit. Dat zijn dan geen gewijde kerken meer. En maak dan van de kerken echt kerken, gewoon eenvoudige ruimtes waar het goed is samen te komen. Ken jij veel kerkgebouwen die je de indruk geven dat dit een ruimte is waar het goed is samen te komen? Hoe dan ook, voor mij is het duidelijk: de kerk is er voor de gelovigen en niet omgekeerd. Ik kom zeker op dit punt terug, maar we glijden af van ons onderwerp: vrouwen kunnen uiteraard priester worden. Twijfel jij hier nog over?

- Ik twijfel inderdaad nog. Maar ik begrijp uw standpunt en respecteer het ten zeerste. Het getuigt van een gezonde visie en uw standpunt is onderbouwd.

- Dank je, Charles. Ik ben heus niet van plan om dingen te veranderen in de kerk voor mijn plezier of omdat ik wil shockeren. En ik wil ook niet over één nacht ijs gaan. Maar deze kwestie is zo grof dat er niet dagenlang over hoeft gepalaverd te worden. Ik wil met de kerk niet buiten de maatschappij staan. Ik wil geen marginale kerk. En zeker in deze periode van groeiend individualisme, wil ik dat de kerk een baken is van solidariteit, positivisme, verdraagzaamheid, sociale soepelheid. Zullen we dan nu die brief van onze abdis van Zeveneken lezen í ?

13.

Het was wereldnieuws toen zuster Veronique bisschop van Brabant werd. De eerste vrouw die een officieel ambt bekleedde in de kerk, en dan meteen als bisschop. Als dat geen duidelijk teken was. Daarmee was de discussie in de andere Westerse landen ook op haar felst heropend. Werenfried belde mij natuurlijk op.

- Awel Alain, ge doet mij wat aan, hé. Kon het niet een beetje discreter? Hop, plots uit het niets de benoeming van een vrouw tot bisschop.
- Ja, Werenfried, ik begrijp dat dit gevolgen heeft voor uw beleid. Maar begrijp je mijn keuze?
- Maar al te goed. Ik ken Veronique als abdis en ik moet zeggen dat je waarschijnlijk een goede benoeming gedaan hebt. Zij is zeer bekwaam.
- Dank u.
- Maar je begrijpt ook dat je mij nu in een lastig pakket zet. Ik wordt wel erg onder druk gezet. Uw motivatie om vrouwen toe te laten tot officiële kerkelijke ambten is natuurlijk ook de wereld rondgegaan. En ik moet zeggen dat het sterke argumenten zijn. De kerk volgt tot nu toe wel een andere zienswijze en gaat anders om met evoluties, maar het blijven sterke argumenten.
- Werenfried, dit verplicht je toch niet om mijn voorbeeld te volgen. Je kunt toch ook aan de wereld uitleggen dat het juist uw bedoeling was om met mijn aanstelling tot paus andere zienswijzen toe te laten en te experimenteren. Laat de wereld nu maar afwachten wat deze evolutie in het concrete met zich brengt en dan kan dit eventueel nog worden uitgebreid tot andere landen.
- Ja, dat klopt. Maar iedere regio zal nu ook willen experimenteren.
- Heb je daar schrik van?
- Op zich niet, maar dit dreigt zo groot te worden dat ik er mogelijks geen controle over kan bewaren. De kerk mag niet stuurloos worden en het geloof mag geen eigen leven gaan leiden. Ik wil als paus niet achter de feiten aanlopen.
- Je weet toch hoe je dit kan rekken. Organiseer besprekingen en open debatten. Een volksraadpleging binnen de kerk. Dit kan eindeloos duren. En daarna kan je laten onderzoeken voor welke ambten en in welke regio's er experimenten kunnen worden opgezet. Voor je het weet zijn we twee jaar verder.
- Dit is geen spelletje, Alain. Tot nu toe heeft de kerk nooit geëxperimenteerd. De kerk weet. De kerk brengt geen vragen, maar antwoorden. De kerk toont de weg, vraagt ze niet í
- En zo verliest de kerk meer en meer de weg, vindt steeds moeilijker de weg naar de gelovigen. De interpretatie van de bijbel door de paus is niet waardevoller dan de interpretatie door boer Jan. De pausen hebben tot nu toe dikwijls raad ingewonnen bij theologen en specialisten. En jij kunt een paus zijn die naast theologen ook eens luistert naar boer Jan. De theologen kijken naar de oorspronkelijke bijbelteksten, kennen de geschiedenis van iedere interpretatie. Boer Jan is gewoon gelovig en leeft vandaag. En die wil wel soms hulp om te leven volgens zijn geloof in de wereld van vandaag.
- Ja, ik weet het. Ik wil mij hierover bezinnen, te rade gaan.
- Dat komt in orde, Werenfried.
- Jammer genoeg blijft het daar niet bij. Door je beslissing komen al die andere onderwerpen nu ook naar boven, zoals bijvoorbeeld het mogen trouwen van priesters.
- Ja, ik weet het. Die vraag komt in België dezer dagen ook naar boven. En we gaan de vraag niet uit de weg gaan.
- Daar vreesde ik al voor í Weet je al hoe je ermee zal omgaan?
- Naar waarheid niet, neen. Ik heb iets van u geleerd. Ik heb respect voor de verantwoordelijkheid die je mij gegeven hebt. Ik bezin mij, praat met anderen, luister en discuteer en toets mijn bevindingen aan Charles en dan bid ik, Werenfried. Ik heb dankzij u

en later ook anderen zoals de bisschop van Namen het bidden herontdekt. In de kwestie van huwelijken en relaties voor priesters ben ik nog helemaal niet zo ver í

- Oké, we houden elkaar op de hoogte. Wat niets afneemt aan je autonomie. Ik heb trouwens aan iets gedacht, Alain. De dag zal komen dat jij en ik tegenstrijdige beslissingen zullen nemen í Daar zullen wij mee moeten kunnen omgaan, niet zozeer ten persoonlijke titel, maar voor het goed van de begeleiding van de gelovigen.

- Bij gelegenheid moeten we afspreken hoe we onze werking kunnen coördineren. Wanneer zien we elkaar trouwens nog eens?

- Ik kan momenteel echt niet weg uit Rome. Dus moeten we voorlopig telefoneren en mailen. Tenzij jij nog eens tot hier komt.

- Dat zal Monique graag horen. Maar de storm moet hier ook eerst luwen. Ik bel je nog wel. Werenfried had gelijk. Tal van vragen rezen. Een vrouw mag priester worden. Dat is goed. Maar mag een priester een intieme relatie beleven, trouwen, een gezin stichten, homoseksueel zijn?

We bespraken het onderling met de bisschoppen. Het werd een geanimeerd gesprek. Het ging vooral over hypocrisie. Want iedereen wist toch wel dat de meeste priesters niet aseksueel zijn, dat zij masturberen. Strikt genomen mag masturberen niet echt van de kerk. Maar toch. En wat is het verschil voor zijn taak als priester tussen masturberen en eens op bezoek te gaan bij een prostituee?

- Ja, maar wil dat dan zeggen dat, nu er vrouwen priester kunnen worden, zij eens kunnen afspreken met een gigolo?

- Is het überhaupt wel oké voor een priester om prostitutie te steunen?

- Zij mogen dus wel vrij seks hebben met een vriend of vriendin?

- Ja, tot nu toe mocht het allemaal, als het maar niet geweten was. Het mocht in het geniep, discreet. Maar het mocht natuurlijk niet.

- Pas op, hoor; vele priesters hebben ook effectief nooit seks gehad.

- Maar dat is toch niet het probleem. De priester die uit eigen keuze zijn priesterschap wil beleven zonder seks, die mag dat toch wel zeker. We gaan de priesters toch niet gaan verplichten om seks te hebben. Zoiets als dagelijks een mis opdragen, of wat???

De discussie was fel. Tal van emoties, frustraties ook kwamen bovendrijven. Het was tijd om tussen te komen.

- Mevrouw, heren; ik wil het gesprek een andere wending geven.

Ik had de aandacht. Het was nu wel tijd om het echte onderwerp aan te snijden.

- Neemt u mij niet kwalijk, maar ik heb de indruk dat we rond de pot draaien. Priesters hebben al sinds jaar en dag seks en ze hebben relaties. Als het maar discreet gebeurt. Eigenlijk moeten we hierover niets beslissen. We moeten gewoon komaf maken met de hypocrisie. En het zal misschien ook ten goede komen aan sommige van onze priesters die het niet aandurfd en zich dan maar uit hoogoplopende frustratie vergrepen aan kinderen op de school of bij de jeugdbeweging of onder de misdienaars. En homofilie zal ook wel niet iets des duivels zijn. Het komt vrij voor in de natuur, bij vele diersoorten. De wetenschap ontdekt steeds meer tekenen van homoseksueel gedrag en libertijnse seks bij dieren. En de natuur is door god geschapen, dus het zal wel goed zijn. Ik denk dat de echte vraag draait rond het huwelijk voor de priester. Volgens mij heeft de kerk niets tegen een priester die huwt en een gezin sticht. Zij of hij moet zich wel bewust zijn dat priesterschap geen nine-to-five jobbeke is. Volgens mij heeft de kerk schrik van het reële risico dat een gehuwde priester net zoals iedere andere gehuwde mens mogelijks zal scheiden í

De verbijstering stond te lezen op de gezichten. Ik ging verder.

- De priester behoort volgens mij tot een risicogroep als het over trouwen en scheiden gaat. Hij heeft onregelmatige uren, moet beschikbaar zijn voor Jan en alleman, werkt in het weekend en verdient niet veel geld. En haar of zijn partner moet dat levenslang leuk vinden

í Ik denk dat wij de priesters hierin moeten begeleiden, hen op de risico's wijzen en de beste raad die wij kunnen geven is van niet te trouwen maar gewoon een samenlevingscontract af te sluiten í

Een golf van protest kwam op mij af.

- Wablief?

- Onze priesters moeten de gelovigen motiveren om te trouwen en geen seks te hebben voor het huwelijk, maar zelf kunnen ze naar de hoeren gaan en mogen vooral niet trouwen en zij moeten gewoon een contract afsluiten bij de schepen van hun gemeente!

- U spot met het huwelijk. Beseft u wel de dimensie die aan een huwelijk wordt toegevoegd als het door god gezegend is?

Ik wenste hier geen escalatie.

- Rustig, alstublieft. Kalmte. Zonder kalmte komen we zeker niet tot een resultaat. Ik bedoel maar dat wij realistisch moeten zijn. Ik ben heel serieus wanneer ik zeg dat priesters inzake duurzaam huwelijk tot een risicogroep behoren. Wij zullen met huwelijken van priesters stelselmatig enkele problemen tegenkomen. Ik som er enkele op. Indien onze priesters kunnen trouwen, zullen er ook scheiden. Wanneer zij zelf geen scheiding aanvragen, zal hun partner dat zeker wel doen. Wanneer onze priesters kunnen huwen, mogen hun homoseksuele collega's dat dan ook? Terecht haalde iemand van jullie het onderwerp van voorhuwelijks seks naar boven. Daarjuist gaf ik aan dat wij met de kerk de hypocrisie moeten achterwege laten. Dit geldt ook voor dit onderwerp. En ofwel zullen wij de kerkelijke regels rondom het huwelijk eens moeten herdenken, ofwel moeten wij pragmatisch leren omgaan met de menselijkheid van de priester. De regeltjes die het kerkelijke huwelijk bepalen mogen trouwens in ieder geval eens herdacht worden. Maar kom, niet nu want dan glijden we weer te ver af van ons onderwerp. Het is wel leerrijk van te ervaren dat de kerk eraan denkt om het huwelijk misschien enigszins anders te benaderen, eens dat de priesters zelf kunnen trouwen ... Hoe dan ook, de priesters die willen trouwen zullen voor een dilemma staan. Het huwelijk staat niet in de weg om een goed priester te zijn, maar het priesterschap bemoeilijkt een goed huwelijk.

De bisschop van Brugge kwam mij ter hulp.

- Er bestaan meerdere andere kerken naast de onze waar de priesters wel relaties en gezinnen hebben. En daarom hebben die geen slechtere priesters. Wat wij in deze ook beslissen, er zit altijd een risico in. Maar wij moeten toch geen standpunten innemen op basis van het laagste risico! Wij moeten toch proberen zo dicht mogelijk aan te leunen bij de essentie van wat we met de kerk willen bereiken.

- Voila! Dank u. En wat is de essentie van ons werk? Wij willen toch gelovigen begeleiden en ongelovigen bekeren. En de kerk heeft sinds de jaren zestig moeten leren dat zij moest ophouden met het leven van de gelovigen in detail te willen regelen. Het is vrijdag en dus moet je vis eten. Je mag geen voorbehoedsmiddelen gebruiken. Gebieden en verbieden heeft plaats gemaakt voor begeleiden. Is het niet stilletjes aan tijd dat we onze priesters gaan beschouwen als gelovigen? Gelovigen die hun leven ten dienste van de kerk stellen, hoeven daarvoor toch niet slechter behandeld te worden í ? Laat gebieden en verbieden plaats maken voor begeleiden. Wij maken alleen regeltjes op voor de goede werking van de kerk zelf. Op dat vlak zijn wij gewoon werkgever. En dat geeft ons niet zo maar het recht om het private leven van de priesters te gaan bepalen.

14.

De kerkgemeenschap ging veel vrijer ademen. Die paar kleine beslissingen over feitelijke bijkomstigheden die al tientallen jaren de weg versperden, maakten heel wat los. Man en vrouw zijn evenwaardig. De kerk wil niet gebieden en verbieden, maar begeleiden. Priesters zijn gelovigen.

Het bracht enorm veel commentaar met zich mee. Er werd over gesproken en geschreven en de televisiezenders hadden een rijk onderwerp voor gesprekspanels. Iedereen content.

Ik was ook tevreden omdat ik mijn boodschap had kunnen uitdragen om positief en respectvol godsdienstig te leven. Ik voelde dat een frisse wind door onze kerkgemeenschap ging. En na een tijdje zagen de meer fundamentalistische katholieken ook in, dat de onderwerpen die jarenlang voor verhitte discussies gezorgd hadden, feitelijk maar details waren en hun protest luwde.

Deze positieve sfeer kwam ons ook ten goede voor het project om de seminaries deels af te schaffen en te gaan samenwerken met hogescholen die mensgericht waren. Sommige scholen zochten ons nu zelf op. Het ministerie van onderwijs verleende medewerking. Er kwamen fondsen vrij. Om de zaak niet te bruuskeren en om deze nieuwe werkwijze te kunnen in de hand houden, werden uiteindelijk twee concrete projecten gestart van bij het eerstvolgende academische jaar. Eentje in Wallonië en een in Vlaanderen. De sociale scholen van Namen en Gent werkten mee, zowel omwille van hun kwaliteit als om hun centrale ligging. Bovendien waren beide scholen bereid en geïnteresseerd om voor ons plaats vrij te maken in het avondonderwijs. Op die manier konden wij zowel van start gaan met jonge mensen in het dagonderwijs als met latere roepingen in de volwassenvorming. De inschrijvingen liepen zeer vlot binnen. Er was opnieuw enthousiasme voor het priesterambt.

Mensen begonnen ons ook zelf ideeën aan te reiken. Zo kwam de mogelijkheid ter sprake om deeltijds priester te zijn. Vermits ik deeltijds paus was, moest het toch mogelijk zijn om deeltijds priester te worden. En de combinatie van meerdere deeltijdse jobs is schering en inslag in de sector van mensenbegeleiding. Kortom, wij gingen normaal doen en werden stilaan voor vol aanzien.

De Belgische kerk zat terug in een positieve spiraal. De buurlanden reageerden heel positief op onze evoluties en toen men ging inzien dat het feitelijk zoals voorspeld alleen maar draaide om vormelijke en structurele aanpassingen, maar dat de inhoud van de kerkelijke werking behouden bleef en gerespecteerd werd, kon Werenfried zich ook sneller dan verwacht veroorloven om wereldwijd de werking van de kerk te moderniseren. Tijdens een gesprek vertelde hij mij dat dit hem zelfs op wereldschaal opnieuw meer invloed had bezorgd. Zijn woorden wogen meer door en hij werd voor vol aanzien, zo bijvoorbeeld wanneer hij trachtte tussen te komen bij de Amerikaanse president die zo graag oorlog voerde ver van zijn bed en tegenover het Amerikaanse volk te pas en vooral te onpas over gods zegen sprak. Onze positieve aanpak en boodschap sloegen in, als een bom die sterker bleek te zijn dan wat de Amerikanen in hun heilige oorlogen gebruikten tegen de fundamentalistische moslims die toevallig leefden in de buurt van petroleumbronnen í Van meedogenloze terroristen gesproken í

Monique wist deze positieve evolutie ook te baat te nemen. Zij was op haar werk zeer bekwaam als commerciële secretaresse. Zij bezat die waardevolle combinatie om enerzijds commercieel ingesteld te zijn, zodat zij zeer goed klanten kon ontvangen, klachten ventileren, inkomende aanvragen doorspelen naar de geschikte personen en anderzijds administratief nauwgezet was en prima alle acties en offertes opvolgde, zodat de rendabiliteit en goede werking van de commerciële dienst waarvoor zij werkte optimaal draaide. Na een tijdje deed ik haar een voorstel om voor de kerk te komen werken, omdat wij haar ervaring goed konden gebruiken.

Kort daarop begon ik stilaan gecontacteerd te worden door hoofdaandeelhouders van belangrijke bedrijven. Die zagen dat ik geen echte paus was, maar mij had weten te ontpoppen tot een alternatieve crisismanager die toch maar leuke resultaten wist te behalen. Zij deden mij voorstellen om mij aan te werven of om als externe begeleider adviezen te komen geven. Ik werd ook gevraagd als gastspreker. Als paus kon ik mij moeilijk veroorloven om op deze voorstellen in te gaan. Ik wou bovendien helemaal niet weg van de kerk. Mijn taak zat er nog verre van op. Maar Monique was wel vrij. Zij had binnen de kerk de rol van coördinatrice op zich genomen. En zij deed dat goed. Monique bloeide nog meer open, nu zij geen echte baas boven haar had. En zij volgde nog een bijkomende cursus management.

Wanneer ik aanbiedingen begon te krijgen van bedrijven, bespraken wij dat samen. Ik vond dat ik er niet kon op ingaan. Maar Monique zag dat eventjes anders.

- Schattek, ge hebt volledig gelijk. Ge kunt dat beter niet doen. Maar ik wil het wel graag voor mezelf overwegen.

- Ah, vertel meer í

- Ik heb de organisatie hier nu wel in handen. Ik kan delen van het werk delegeren en hoef daar niet al mijn tijd in te steken. Ik wil wel het statuut aannemen van zelfstandige consulente. Die voordrachten en zo trekken mij niet aan. Dat is mijn ding niet en het lijkt mij niet zo plezant. Dat is alleen maar poen pakken. Maar ik wil mij wel gaan moeien met het management in bepaalde bedrijven. Die grote keten van winkels in decoratie van het interieur bijvoorbeeld. Dat spreekt mij wel aan. Ik kan daar ter plaatse de situatie gaan analyseren en wat betreft het management kan ik mijn vrouwtje staan. Voor beleidsideeën kunnen wij dat thuis samen doornemen en initiatieven aanreiken. Dat lijkt mij wel leuk en het is mooi geld. Jij blijft op de achtergrond en de klant krijgt waar voor zijn geld. En ik ga mij een tijdje amuseren. Ik wil dit leventje wel eens gaan proeven.

- Tof. Zie je nog andere bedrijven waar je dit graag wil gaan doen?

- Voorlopig niet. Uit de groep bedrijven die al met u contact genomen hebben, trekt die mij echt wel aan. Ik wil er ook geen vijfendertig doen. Ik wil niet doen zoals die toppolitici die in zes verschillende bedrijven zetelen in de raad van bestuur en wat poen pakken door gewoon hun naam op de lijst te zetten. Ik wil wel ethisch correct blijven. Misschien neem ik er nu en dan kleine opdrachten tussendoor bij. Ik ga mij niet vastpinnen. Dat is ook het voordeel van dat zelfstandige statuut.

- Klinkt goed. Je moet het proberen. Ik zie u alleszins wel in die rol. Ga je dan zo een madame worden in een mantelpakje en met een diplomatenkoffertje? En je wordt gevoerd door een chauffeur in livrei in een smaakloze dikke donkere BMW, Braakt Meest Wansmaak.

- Zotteke! Ik rij zelf wel, en met een auto die ik tof vind. En vergeet dat mantelpakje.

Alhoewel, ik zal er voor u eens zo eentje aandoen. Dan kan ik zien of het uw fantasie prikkelt en wat voor gevolgen het heeft onder uw pausenklee í

15.

Kort nadat ik tot paus benoemd was, werd ik ontvangen door de eerste minister. Die wees mij op de politieke en economische implicaties die ik kon hebben door mijn beleid. Hij stuurde dan ook aan op samenwerking. Hij hoopte dat ik hem of de betrokken minister op de hoogte zou brengen alvorens nieuwe beslissingen bekend te maken. De regering moest door mij beschouwd worden als één van mijn gesprekspartners tijdens de aanloop naar een beslissing. Persoonlijk begreep ik dat niet goed. Waar stuurde de minister op aan? Op een situatie waarin kerk en staat de macht delen? Dat kon hij toch niet menen. Moest de kerk haar plannen eerst voorleggen aan een parlementaire commissie? Dat leek mij alleszins democratischer. Volgens de minister zocht ik het allemaal veel te ver. Hij rekende gewoon op wat goodwill. Neen, net zoals de politieke en de gerechtelijke macht gescheiden moeten zijn, moeten kerk en staat ook los van elkaar werken. Ik was wel heel blij dat ik rechtstreeks een minister kon aanspreken wanneer ik een politiek raadgever wenste. Op dezelfde wijze gaf ik de minister de raad mee iemand van de kerk uit te nodigen telkens hij vragen had omtrent ethisch aan politiek doen í Als paus werd ik ook ontvangen door de koning. Die ontvangst was niet echt prettig. Alles was protocollair geregeld en wij speelden allebei ons rolletje. De pers was erbij. Enkele ministers waren daar. Handje schudden. Bla-bla. Maar op het einde van het onderhoud vroeg de koning stilletjes, zodat anderen het niet hoorden, om mekaar in private omstandigheden terug te zien. Hij had mij een boek overhandigd over het Belgische koningshuis en hij zei mij nog dat er tussen de bladzijden van het boek een kaartje zat met een telefoonnummer. Op dat nummer kon ik hem rechtstreeks bereiken om af te spreken.

En zo gebeurde. Op een avond van de volgende week was ik verwacht bij de koning thuis, op het kasteel te Laken. Monique was meegekomen. De koningin en hun drie kinderen waren ook van de partij, doch zonder hun partners of kinderen.

Eens wij samen waren in de private vertrekken, vielen de formaliteiten weg.

- Wij zijn Adelbert en Pianola. Kunnen we jullie ook bij de voornaam noemen? U bent paus en ik ben koning. Wij moeten elkaar zeker beter leren kennen.

Het gesprek kwam traag op gang. Eerlijk gezegd zat ik hier ook maar half op mijn gemak. Ik was hier met mijn vrouw op informeel bezoek thuis bij een koning, die ik alleen maar kende van de krant en het nieuws op televisie. Adelbert kwam sympathiek over. Pianola was wat koeler, afstandelijker. Prinses Ingrid en haar broer Vincent brachten moeiteloos wat leven in de brouwerij. Tulip, de kroonprins, hield de boot nog wat af. Het gesprek kwam vanzelf op gang bij het aperitief. Het betrof een drankje dat verkocht werd ten bate van het Rode Kruis en prinses Ingrid was daar duidelijk mee begaan. Vincent kwam schertsend tussen en merkte op dat Ingrid gezorgd had voor een verantwoord aperitief en dat hij sinds kort geslaagd was om fair-trade-koffie in het paleis binnen te krijgen. Doordat Tulip recent in de pers gezegd had dat hij zich klaar voelde om koning te worden, vreesden zij nu dat Tulip arsenicum in het paleis zou binnenloodsen. Er werd smakelijk gelachen en Tulip kwam nu ook wat los. De toon was gezet. Dit was een gezin zoals vele anderen. Monique en ik begonnen ons wat beter op ons gemak te voelen en even later gingen we gezellig aan tafel. Het was een eenvoudige maaltijd. Na een vers groentensoepje, aten we een lekkere couscous royal. Maar in dit huis is de couscous natuurlijk altijd royal. Een glaasje heerlijke Marokkaanse wijn en daarna verse muntthee. Meer moest dat niet zijn.

Na de maaltijd zaten we knus in de zetels. Adelbert nam het woord.

- Alain, ik wil toch ook iets bespreken. Het koningshuis is zoals u waarschijnlijk wel weet strikt gelovig. Wij houden heel sterk aan Rome, vrij traditionalistisch eerlijk gezegd. In de pers verschijnt af en toe dat wij lid zijn van geheime genootschappen of van extreemrechtse katholieke bewegingen. Dat is sterk overdreven. Dat was wel het geval voor mijn schoonzus Febrila, maar die was daar al lid van in haar jeugd, in haar eigen thuisland. Zij is dat hier gewoon blijven doen. Mijn broer Baldewijn is een paar keer meegeweest en heeft enkele

vergaderingen hier thuis georganiseerd. Hij heeft daar dan na enkele maanden afstand van genomen.

Adelbert hield even op met spreken, goot enkele druppels appelsiensap in zijn muntthee en sprak dan verder.

- Wij zijn wel allemaal gelovig. Hier thuis beschikken we over een kapel. Tot nu toe was uit traditie de aartsbisschop van België altijd al onze geloofsbegeleider. Hij kwam hier regelmatig, gaf een mis, nam de biecht af, begeleidde ons in het bidden, sprak met ons over het geloof. Er is geen aartsbisschop van België meer. U bent nu paus en u bent geen priester. Wij willen graag persoonlijke begeleiding. Wat kunt u ons voorstellen?

- De kerk zorgt vanuit haar structuur dat iedere parochie een zielenherder heeft. Officieel kan ik u dus in contact brengen met de pastoor van Laken. De gelovigen zelf zijn natuurlijk vrij. Veel gelovigen zoeken bijvoorbeeld persoonlijke begeleiding via een klooster. U kunt daar zowel terecht voor bezinning als voor een persoonlijke begeleiding. Ik weet dat de meeste onder u school gelopen hebben te Loppem en dat jullie contact hebben met dat boeiende klooster. Waarom geen contact nemen met de abt van Loppem? Ik kan aan mijn secretaris ook vragen naar enkele interessante alternatieven.

- Uw antwoord is interessant. Uw houding siert u. Ik dank u.

Vincent kwam dan nog tussen om te zeggen dat hij toch graag had dat Monique en ik ook regelmatig contact zouden houden. Hij vond de evoluties die ik op gang zette voor de kerk beloftevol en wou zich graag regelmatig confronteren aan mijn zienswijze. Hij had zelf ook geloofsbegeleiding gevonden bij een priester die zich niet teveel aantrok van de uiterlijke formaliteiten van de kerk en meer met de essentie van zijn roeping bezig was. Ik vond dat goed, maar ik zou zeker niet om de veertien dagen beginnen langs te komen. De koning en ik spraken af dat wij elkaar in de toekomst als paus en koning zouden ontmoeten telkens er zich in België iets voordeed dat daar aanleiding toe gaf. Daarbuiten, voor het private zouden we geen regelmaat instellen. We zouden mekaar wel bellen.

Toen we terug naar huis reden, zei Monique mij dat ze het wel uitzonderlijk had gevonden om eens te gaan eten bij de koning thuis. Met de koningin klikte het niet echt. Monique was niet van plan om iedere keer mee te komen. Dat was geen probleem. De werkbezoeken zou ik sowieso alleen afleggen. En de private bezoeken zouden maar af en toe plaats hebben. En dan kon Monique naar eigen keuze zien of zij al dan niet meekwam.

Maar einde juni kwam er wel een heel leuk telefoontje. Pianola belde om te zeggen dat het van belang is af en toe verlof te nemen. Zij en Adelbert zaten in hun villa in de Provence. Zij waren van plan om nog enkele dagen op de Middellandse Zee te gaan varen met hun private yacht. Monique en ik waren welkom om erbij te komen.

Dat was snel beslist. De voorbije maanden waren zwaar geweest. De lopende projecten liepen vlot. Een beetje verlof samen zou ons deugd doen. En in juli zou het minder leuk zijn omdat wij dan het risico liepen eender waar ter wereld teveel herkend te worden door andere verlofgangers. Wij zegden allebei onze afspraken af en twee dagen later zaten wij al op een vliegtuig. Adelbert was zelf naar het vliegveld gekomen om ons af te halen. Wij hadden namelijk de toelating gekregen om op een militair vliegveld te landen. Snel en discreet. Wij waren het nog niet gewend very important te zijn. Maar luxe en gemak wennen snel. Een speedboot stond klaar in de haven om ons naar de yacht te brengen. Even slikken. Monique noch ik waren aanvankelijk op ons gemak om het steile trapje langs de boot op te klimmen om aan boord te gaan. Niet naar beneden kijken. Adelbert moest ermee lachen.

- Tegen morgenavond klauteren jullie fluitend overal over en op.

De sfeer aan boord was volledig relax. Pianola lag in badpak in het zonnetje te lezen. Adelbert toonde ons zelf onze kajuit en maakte ons wegwijs op het schip. Heerlijke zon, prachtig zeelandschap met land in zicht. Verder geen plichtplegingen; wij waren hier met verlof. Wij leerden Pianola nu ook anders kennen. En zij bleek echte interesse en ruime kennis te hebben

van interieur en kunst. Monique en zij bleken een zelfde interesse te hebben. Pianola kende de weg naar de betere brocante en tal van kleine kunstenaars in het Middellandse Zeegebied. Het was altijd al Pianola's droom geweest om in brocante te doen, maar dat kon zij met haar status niet waar maken. Zo nam zij ons op een dag allen mee op een ontdekkingsreisje op Sicilië. En 's avonds bleven we eten bij een kennis van Adelbert die daar een huis bezat.

Een andere keer speelden we op het water. Adelbert nam de speedboot, waaraan met een kabel een reusachtige soort opblaasband bevestigd was. Monique en ik samen in de band, stevig vasthouden en aanklampen: waterski zonder ski's. Dolle pret.

Toen Tulip op bezoek was met zijn vrouw Rheinilde, wou die ons een kennismakingslesje geven in duiken. Monique was niet te overhalen. De nieuwsgierigheid om de onderzeese pracht met eigen ogen te zien haalde bij mij de overhand. Het werd een fantastische ervaring en Tulip toonde zich een goede leermeester. Na een inleiding op het achterste dek, nam hij mij mee in een speedbootje en bracht mij naar mijn eerste koralen en liet mij de pracht van het onderzeese leven aanschouwen.

Na enkele dagen gingen wij uit elkaar. Het koninklijke verlof was voorbij en zij gingen rustig terug naar huis. Wij maakten van de gelegenheid gebruik om door te reizen naar Egypte. Het wonder van de pyramiden met eigen ogen zien. Mij belachelijk maken op een kameel.

Monique had het jammer genoeg gefilmd zodat onze kinderen en kennissen mij thuis zouden kunnen bewonderen ...

Dit verlof had ons beiden veel deugd gedaan. Totale ontspanning. Het verlof kreeg wel tot gevolg dat Monique haar ontslag gaf bij de kerk. Samen met Pianola was er bij haar een ideetje komen opdagen. Die brocantetrip in Sicilië kreeg namelijk een staartje. Wat Pianola als koningin niet kon, kon Monique als zelfstandige onderneemster wel. Via connecties kon zij namelijk beschikken over een leegstaand huis op het domein van de plantentuin te Meise. Daar richtte zij een verkoopszaal in. Zij zou daar brocante gaan verkopen. Pianola trok regelmatig naar het Middellandse Zeegebied en begon spulletjes op te kopen en zorgde voor de aanvoer van goederen. De koninklijke familie was bovendien altijd als eerste op de hoogte wanneer een of andere edele in geldnood kwam en een deel van zijn inboedel moest verkopen. Monique werd dan door Adelbert of Pianola getipt en ging daar dan de voorraad opkopen. Ingrid kwam via het Rode Kruis wereldwijd op de gekste plaatsen, van Afghanistan over Togo tot bij de Aboriginals. En zij zorgde aldus ook voor rechtstreekse import. Monique keurde, bepaalde de prijzen, onderhandelde en verkocht. Algauw moest zij een drietal mensen aanwerven. Ja-ja, zij heeft er met Pianola en Ingrid wel een bonte zaak van gemaakt en wees maar zeker dat de drie dames zich samen flink geamuseerd hebben. Samen konden zij wat geen enkele apart had kunnen verwezenlijken. En wanneer een droom een beetje waarheid wordt, is het altijd feest.

16.

Zelf toog ik opnieuw aan het werk. Bij mijn terugkeer uit vakantie, bleek dat er zich ondertussen een kleine paleisrevolutie aan het voorbereiden was. De bisschop van Luik had ondertussen namelijk druk uitgeoefend om mij van de troon te stoten. Hij had invloedrijke contacten in Rome. Daar had hij duidelijk laten vallen dat mijn pausdom gevaarlijk was. Je moest maar eens kijken hoe ik op korte tijd belangrijke veranderingen had doorgevoerd. Kwesties waar binnen de kerk al jarenlang over werd nagedacht en gedebatteerd, had ik zo maar in een, twee en drie van de tafel gevaagd, om mijn eigen standpunt gewoon op te leggen en door te voeren. Wat zou de volgende stap zijn? Hij bezorgde mij de naam eigenzinnig en lichtvoetig te zijn. Ik sprong te licht om met grote verantwoordelijkheden.

En de bisschop had niet alleen in Rome onder mijn duiven geschoten. Hij had dat ook gedaan bij Belgische politici. Bij mijn terugkeer merkte ik dat de politiek veel koeler en afstandelijker stond tegenover mij. De Luikse politici hebben altijd zwaar doorgewogen op België. Zij hebben zelden de postjes met de meest ronkende namen, maar zij weten wel de echte macht naar zich toe te trekken.

Ook in de pers had men een aanval op mij gestart. Ik kon lezen dat ik schaamteloos misbruik maakte van mijn statuut om mij persoonlijk te verrijken. Iemand was erop uitgekomen dat ik medeaandeelhouder was bij KasMax. Er waren foto's genomen van mijn verlof met Monique bij de koninklijke familie.

Nog geen jaar geleden was ik gewoon handelsvertegenwoordiger. Nu was ik paus en werd ik op drie fronten tegelijk ondermijnd, deels in de schaduw en deels in de pers. Ik wist helemaal niet hoe ik hiermee moest omgaan. Ik voelde mij totaal onwennig. Er liepen tal van aanvragen binnen van dagbladen, tijdschriften en televisiezenders. Men wou interviews, panelgesprekken, confrontaties. Ik hield de boot af. Ik wist niet wat ik moest vertellen. Ik twijfelde even om de diensten in te roepen van een of andere communicatiespecialist. Ik liet de idee algauw varen. Die konden mij alleen maar helpen met hoe ik iets best kon vertellen. Die zouden mij toch niet gaan dicteren wat ik moest zeggen.

Ik overlegde met Charles. Ik telefoneerde met Werenfried. Zij steunden mij. Dat was toch al iets. Het is Charles die mij een tipje van de sluier deed ontdekken. Hij deed mij inzien dat de bisschop van Luik er geen enkele moeite mee had dat er nu vrouwelijke priesters zouden komen, dat er getrouwd kon worden en dat de scholing gemoderniseerd werd. En als wat men vertelde waar was, kon hij zeker geen moeite hebben met de openbare tolerantie van homofilie. Macht was het probleem.

Door de werking van de seminaries zo goed als af te schaffen, had ik een belangrijke stroom van subsidies afgesneden. En door mijn optreden, had ik op korte tijd een ruim sociaal netwerk aangelegd. Ik was prominent op het voorplan getreden en was weinig afhankelijk van de bisschoppen. Ik trok stilaan alle beheer van de Belgische kerk als instituut naar mij toe. De bisschop zag in dat zijn rol zich in de toekomst zou gaan beperken tot de essentie van zijn functie. Hij zou priesters moeten aanwerven en motiveren. Hij moest gewoon zorgen voor een goede werking binnen zijn bisdom. Hij leed aan machtsverlies. In het geval van de bisschop van Luik, bleek dat een grote zorg te zijn.

Ik besloot toen om de zaak zonder omwegen aan te pakken. Ik begon met de pers. Ik gaf een communiqué door met de melding dat ik na analyse van de situatie, tot het inzicht gekomen was dat er een probleem was in het Luikse bisdom en dat ik de zaak in alle sereniteit intern met de bisschop wenste te behandelen en niet via de pers.

De bisschop werd uitgenodigd voor een ontmoeting op mijn kantoor.

- Wel, Jean. Goed dat je hier bent. Wij moeten praten.

- Zal er wel te praten vallen of zal ik mij moeten schikken naar uw beslissingen?

- Dat valt nog te bezien. Ik sta uiteraard in voor de goede werking van de structuur van de Belgische kerk. De leiding van het bisdom Luik is daarbij van belang. Ik ga dus niet met eender wat akkoord gaan. Mijn bedoeling is wel om met u te praten, in alle openheid.
- En waarover wilt u dan wel praten?
- Ik wil eerst praten over de manier waarop u te werk bent gegaan. U twijfelt over mijn verantwoordelijkheidszin en u meent dat bepaalde evoluties te snel komen. En dat is uw goed recht. Maar u maakt gebruik van mijn verlot om tegen mij te gaan lobbyen in Rome en bij Belgische politici. En u zorgt dat bepaalde zaken in de pers komen. Welk voorbeeld wenst u hierdoor te geven aan de gelovigen?
- í
- Want, dat is toch uw taak? U staat in voor de begeleiding van de gelovigen en u houdt daar zeker dus rekening mee in uw daden. U kent de bijbel vast en zeker veel beter dan ik en ik ben benieuwd naar de passages die u mij zal kunnen tonen waarin Jezus achterbaksheid en lafheid predikt. Ik wil zo graag bijleren í
- Ben ik hiervoor naar Mechelen gereden?
- Bent u daarvoor naar Rome gegaan?
- í
- Zo komen we blijkbaar nergens. Jammer. Kijk, vermits het niet goed lukt om te praten, zal ik u mijn beslissing zeggen. Ik ontsla u als bisschop. U gaat volgens mij ernstig in de fout op kernelementen van uw functie.
- Fraai gesprek í
- Wel Jean, het gesprek kan nog komen. Ik wil namelijk echt met u spreken. Mijn beslissing betreft enkel uw functie als bisschop. Ik wil met u spreken over uw geloof, uw priesterroeping en uw toekomst.
- Mijn toekomst?
- Ja, Jean. Ik heb mijn informatie ingewonnen en mijn bronnen duiden allemaal in eenzelfde richting. Jij bent in je job afgegleeden van je echte taak. Het contact met vooraanstaande personen heeft je ertoe gebracht je bisdom eerder te besturen als een afdeling van de Luikse maffia dan als een afdeling van de kerk. Ik overdrijf wat, maar het is om de situatie duidelijk te stellen.
- En uitgerekend u gaat mij zoiets verwijten? U doet zaken met de Banco Ambrosio. U wordt aandeelhouder van een privaat bedrijf dat een enorme groei kent dankzij uw pausdom. En u gebruikt uw eigen positie en uw contact met het koninklijke hof om uw vrouw ongeziene mogelijkheden te verschaffen. En dat allemaal in een half jaar tijd. Maar ik overdrijf í
- Ik hoef hier niet op te antwoorden, maar ik zal het doen, voor je eigen zielenrust. De werking met de Banco Ambrosio is mij aangeboden bij mijn aanwerving als paus. Ik was al in gesprek met de eigenaars van KasMax om aandelen over te nemen voor dat er sprake was dat ik paus zou worden. KasMax doet geen publiciteit rond het feit dat ik daar werk. Mijn contact met het koningshuis vloeit voort uit mijn werk als paus en er is niets vreemds of geheim aan de werkzaamheden van mijn vrouw. Maar nu iets anders. Ik word als paus graag beoordeeld op mijn werk en inzet als paus en daar is voor zover ik weet niets mis mee. Ik werk aan de taken die afgesproken waren en zet mij daarvoor in volgens de verwachtingen. Al de kritiek en vuilspuiterij die je rond mijn persoontje hebt rondgebazuind, heeft niets te maken met mijn werk als paus. Anderzijds heb jij als bisschop zware steken laten vallen í Dus vraag ik je: wie van ons beiden overdrijft er hier?
- ø Is al goed. Je wou het over mijn toekomst hebben.
- Jean, waarom ben jij destijds priester geworden?
- Ik had op college een goed contact met een bepaalde leraar. En die heeft mij over het priesterschap gesproken. Ik ben naar het seminarie getrokken en daar ben ik in contact gekomen met mijn roeping. Ik heb de taak met beide handen ten volle vastgepakt.

- En kan of wil je mij zeggen hoe je als bisschop van uw feitelijke functie bent weggeleden?
- Oh, het gewone verhaal zeker. Mijn voorganger deed dat ook. En nadat ik benoemd was, ben ik er stilaan door de Luikse machthebbers toe verleid. Op een dag werd ik wakker en was ik mij bewust van de situatie. Toen kon ik ofwel die werkwijze gestopt hebben, ofwel nam ik de gemakzuchtige weg en ging ik er gewoon mee door. Ik ben dus niet moedig gebleken.
- Heb je in die tijd gebeden tot god, om hulp gevraagd, met uw kardinaal overlegd?
- Neen, niet met de kardinaal en zeker niet met god.
- En nu, Jean?
- Eerlijk gezegd begrijp ik dat u mij niet meer als bisschop wenst. Ik geef u wel ongelijk. Uw beslissing is hard en biedt mij geen nieuwe kans.
- Oh toch wel. En zelfs op twee manieren.
- Ah! Ik ben benieuwd.
- In alle geval is het van belang dat je een tijdje bezint en bidt. Kom in het reine met uw geloof. Daarvoor bieden wij u de ruimte en de tijd. Kies een klooster of abdij en ga in bezinning en geloofsherbronning. Ga gerust enkele weken. Ga misschien eerst een week in retraite. Neem dan een weekje verlof. Verzet uw zinnen en gedachten. En ga dan terug in geloofsherbronning in dezelfde abdij. Daarna spreken we elkaar terug.
- En waarover spreken we dan?
- Over de twee mogelijke kansen die ik u wil bieden.
- Ik wil ze graag nu al weten. Kan dat?
- Ja. Het maakt het alleen wat minder spannend.
- Spot niet met mij. Wat voor u minder spannend is, bepaalt voor mij wel of het allemaal wel de moeite is.
- Rustig maar. Ik vertel u de twee kansen in een notendop. Je bent en blijft wat mij betreft priester. Als je wil, benoem ik je terug in een parochie, die we in overleg kiezen. En je kunt dan opnieuw je weg zoeken. In dat geval verneemt de wereld niet dat je ontslagen bent. Je werkt dan voor een tijdje in de anonimiteit. Ik zorg intussen voor een interim bisschop. En in gezamenlijk overleg neem je daarna je ambt opnieuw op, sterker dan ooit tevoren. De andere kans is om het omgekeerde te doen van wat ik doe. Ik ben een leek en ben altijd al werkzaam geweest in handel en verkoop. En nu ben ik paus, al meer dan een half jaar. En de job lijkt mij te passen. Ik voel mij er goed bij en ik functioneer goed. Jij kunt het omgekeerde gaan doen. Jij bent priester en beheert al meerdere jaren een bisdom. Misschien moet je wel in het management gaan, in een echt bedrijf in de echte wereld. Dan kan jij een gelovige manager worden.
- Dat is iets om over na te denken. Dit gesprek verloopt totaal anders dan ik het mij had voorgesteld. En ik geef toe dat u inderdaad bereid bent mij een kans te bieden. Wat zou u het liefste hebben?
- Ik zal u niet verklappen wat ik persoonlijk voor u verkies. Ik kan u wel zonder enige twijfel zeggen dat de kerk de meeste baat heeft met mijn eerste voorstel. De kerk kan er een formidabele bisschop bij winnen. Wat denk jij nu van mijn voorstel voor retraite en herbronning? Ik verneem liefst nu uw beslissing.
- Oké. Ik doe het. En ik weet waar ik liefst wil gaan. Indien mogelijk wil ik naar Taizé.
- Dat ken ik toevallig uit mijn jeugd. Weg van België, midden de natuur, in een internationaal gezelschap, een grote openheid van geest. Een mix van verlof en herbronning. Ken je daar iemand of vraag ik aan Charles om iets te regelen?
- Ik ken de weg. Laat mij alstublieft het zelf regelen. Ik vertrek met stille trom en wij spreken elkaar over drie à vier weken. En ondertussen komt niets van ons gesprek in de openbaarheid.
- Oké.
- Wat zullen mijn collega's te horen krijgen?
- Goeie vraag. Ik heb er niet aan gedacht. Wat denk jij?

- In principe heb ik liefst dat mijn collega's gewoon de waarheid weten. Ik heb alleen schrik dat Michel het zal verder vertellen. Die kan onmogelijk iets voor zichzelf bewaren.
- Ik stel voor dat we het risico nemen en dat ik mijn best doe om Michel tot geheimhouding te nopen.
- Benieuwd of dat je zal lukken í

We gingen uit elkaar. Jean vertrok naar huis, naar zijn valiezen, naar zijn toekomst. Vooraleer afscheid van mij te nemen, keek hij mij indringend aan. En hij zegende mij í

17.

Het was mis. Het woord alleen al. Mis. Men sprak soms wel voor alle duidelijkheid over de heilige mis. Maar meestal was het kortweg mis.

Het klonk zo negatief. En daardoor kwam het dat ik op een dag stilstond bij het katholieke begrip mis. Gewoon door dat negatieve woordje.

Ik vroeg aan een medewerker mij uit te leggen wat de oorsprong van dat woord was. Men legde mij uit dat het woordje mis feitelijk een zending bedoelde. De gelovigen kwamen samen om te bidden en te herbronnen. En op het einde van de dienst zei de priester; Ité missa est. De gelovigen werden teruggestuurd naar de buitenwereld, uitgezonden om de liefde en het woord van god uit te dragen.

Ik vond de uitleg wel mooi. Maar het woordje bleef lelijk klinken in mijn oren. Dit kon beter. Ik ga naar de mis. Ik ga naar de herbronning. Ik ga terug naar de bron. Ja, dat vond ik wel mooi. Kom, we gaan naar de bron. Dat klonk fris. En voor de Walen: je vais à la source. Ja, dat ging ook.

Zo, case closed. Opgelost. We stellen het voor aan de gelovigen. Iemand heeft misschien nog een beter voorstel. Ik laat het volgend weekend vragen in de kerken. Ik stel het woordje bron voor en de gelovigen mogen alternatieven voorstellen. Op de website van de kerk. U kunt ook sms-en voor slechts vijftig cent per halve minuut. Dit kon nog geld opbrengen ook. En de winnaar mag op citytrip naar het Vaticaan.

Maar die mis was meer dan een woordje. En ik bleef uiteindelijk stilstaan bij de inhoud van de mis. Het was jaren geleden dat ik nog eens naar een mis geweest was. Als paus moest ik dat toch eens van nabij bekijken. En dus ging ik een paar keer naar een mis. Onaangekondigd stapte ik een of andere kerk binnen en observeerde.

Er was meestal weinig volk aanwezig, terwijl die kerken zo groot zijn. Het viel mij op dat er hierdoor weinig sfeer was. Het was vaak een kale bedoening.

Het viel ook op dat het gebeuren nooit interactief was. De priester deed alles en hij voerde het woord. De gelovigen mochten op afgesproken tijdstippen een zinnetje of een flard tekst voorlezen, allemaal samen. De herbronning was allesbehalve spontaan. En de priester hield zich ook aan de formules en mocht dan wel op een bepaald moment een preek afsteken, een persoonlijke interpretatie van de voorgelezen teksten.

De mis. De misviering zeggen ze ook wel eens. Ik had nooit een feestgevoel.

Het hoogtepunt van het feest was blijkbaar het moment waarop de gelovigen te communie konden gaan. De herdenking van het moment waarop Jezus samen met zijn volgelingen at, alvorens de climax van zijn werk hier op aarde aan te vatten. Daarna zou hij de zonden van de wereld op zich nemen. Maar alvorens dat te doen ging hij aan tafel met zijn volgelingen. En de communie was bedoeld om dit te herdenken. De communie moest het hoogtepunt vormen voor het groepsgevoel van de aanwezige gelovigen. Maar ter plekke kreeg ik helemaal geen groepsgevoel. Het bleef een eenzame bedoening. De priester zegende aan het altaar deegpastilles en een beker wijn. En daarna kregen de gelovigen die het wensten één voor één zo een pastille.

Er werd tijdens de mis ook enkele keren gezongen. In sommige kerken was er een voorzanger of zelfs een zangkoor van dienst. En bijna overal werd het zingen begeleid door een orgelspeler. Maar het geheel was nooit vloeiend of spontaan. Alles had zijn vaste plaats.

- En dan zingen we nu í U vindt de tekst op bladzijde vierendertig í

Het verliep allemaal wat stroef en ik begreep maar al te goed dat er weinig volk opdaagde om te herbronnen. Ik begreep ook dat het zinloos was de term mis te veranderen in bron. Er moest eerst een bron komen en dan zouden de gelovigen dat wel vanzelf een bron noemen. Nu was het nog allemaal mis. Het was jammer genoeg de perfecte term ...

Hoe moest ik dat aanpakken? Ik dacht na. Waar had je nog andere situaties waar mensen samen komen om te herbronnen? Ik had daar wel veel ervaring mee gehad op beroepsvlak.

Toen ik in de tijd bij grotere bedrijven werkte die een heuse verkoopploeg te werk stelden, trokken wij een drietal keer per jaar op sessie. Dat duurde dan telkens twee tot drie dagen. De directie bracht dan altijd een thema aan. Zij hadden daar een en ander toe voorbereid. Wij kenden het thema ook steeds op voorhand zodat wij ons ook hadden kunnen voorbereiden. En bij het begin van de herbronning stelde de directie aan de groep hun voorbereiding voor. En dan begonnen we te werken, allemaal samen. En iedereen kon vrij aan het woord komen. Soms werkten we iets af in kleine groepjes en kwamen we daarna samen om aan elkaar het resultaat te brengen en dat dan verder te verfijnen. Soms oefenden we ook basistechnieken in. En dat werd afgewisseld met het samen breken van het brood. Het groepsgevoel werd aangesterkt want straks zouden we weer elk onze eigen weg gaan, alleen de baan op om bij de klanten de blijde boodschap van het bedrijf uit te dragen. En ø avonds deden we samen iets gezelligs. Gaan zwemmen en een partijtje waterpolo spelen. Of samen naar de bowling. En de conclusie van de sessie kwam zelden van de directie, maar was gegroeid vanuit de groep, kwam er als vanzelf í

Oké, dat leek mij interessant. Ik heb toen contact gezocht met bedrijven die dat soort groepsessies nog steeds organiseerden. En ik zag dat de essentie weinig veranderd was. De middelen waren veranderd en moderner geworden. Maar de principes waren nog steeds dezelfde. De formule was nog altijd goed en bracht succes í

Het leek mij ook helemaal niet zo moeilijk om dit toe te passen op een wekelijkse bijeenkomst van gelovigen. In de mate van het mogelijke zou de priester op voorhand een thema bepalen en melden. Iedereen kon dan beslissen om al dan niet mee te doen en kon zich eventueel voorbereiden. Bij het begin van de samenkomst moest de priester aanreiken wat hij had voorbereid en daarna kon de groep daarop inspelen, getuigen, vragen stellen, ideeën aanreiken. En als het goed was zou de zin om te zingen en muziek te maken wel vanzelf komen. Het was toch ook geen verplichting om nu plots dans en muziekshows te gaan geven zoals in de Afrikaanse kerken. Het zou trouwens ook niet met onze geaardheid hebben overeengestemd. Wij zijn geen volk dat spontaan begint te dansen en zingen. De herbronning kon eindigen in een gezamenlijke maaltijd. Iets eenvoudigs zodat de priester geen uren in de keuken hoefde te staan. Spaghetti. Mosselen met friet. Of waarom zou iedereen zijn boterhammetjes niet meebrengen?

Er was mij nog iets opgevallen. Die sessies hadden nooit plaats in een ruimte die tien keer te groot was. Heldere klare ruimtes, goed verlucht en verlicht, niet te warm en niet te koud. En de deelnemers zaten niet zoals in een bioscoopzaal of theater met vooraan op een podium de directeur. Neen, men vormde zoveel mogelijk een kring, zeker geen klasje.

De priesters moesten hun kerken dan maar wat aanpassen. Een vals plafond laten plaatsen en het kruisbeeld naar achter brengen en de bruikbare ruimte in de kerk verkleinen. Bijvoorbeeld met over de lengte van de kerk enkele accordeondeuren zodat de beschikbare ruimte vlot kon worden aangepast aan het aantal aanwezigen. Het kruisbeeld moest dan maar op wiertjes gemonteerd worden zodat het overal mee kon. En als het teveel geld zou kosten om de kerk aan te passen, moesten sommige kleinere dorpen gaan samenwerken. Nu had je in elk gehucht een kerk, te weinig priesters en weinig deelnemende gelovigen. Waarom niet een paar kerkgebouwen verkopen? Zo zou er geld vrijkomen om de te behouden kerken te verbouwen. De kerkgebouwen zijn bijna altijd zeer centraal gelegen. Bouwpromotoren zouden zeker interesse tonen. Unieke lofts. Misschien moest de kerk het zelf wel doen, om zo een duurzame bron van inkomsten te hebben. Zo zou de Belgische kerk financieel onafhankelijk worden van staatssubsidies. Na tweeduizend jaar mocht men toch stilaan verwachten dat de kerk op eigen benen kon staan. Zeg nu zelf!

18.

Om de invoering van bronnen door te voeren, organiseerde ik sessies. In ieder bisdom organiseerde ik een werkvergadering met de bisschop en een twintigtal priesters. Jonge en minder jonge, uit parochies en uit kloosters. Mijn voorstel ging er in als zoete koek. Natuurlijk zijn er altijd mensen die verstarren wanneer jarenlange gewoontes veranderd moeten worden, maar de meeste priesters waren blij omdat zij vaak hun eigen missen ook wat saai beleefden en dat zij zelf niet onderste boven waren van de sfeer tijdens de missen. De meeste vragen rezen over welke thema's konden behandeld worden. En door middel van groepswork vond iedere groep steeds een resem aan mogelijke onderwerpen. Het leidmotief was iedere keer dat de bijeenkomst van gelovigen moest bijdragen aan het helpen leven volgens het geloof.

Jonge kinderen aanspreken over de samenleving met broers, zussen en ouders: meerdere generaties in één huis. Zij kampen met onverdiende en onbegrepen straffen. Zij hebben soms ouders die teveel drinken of drugs nemen. Zij hebben soms ouders die te weinig naar hen omzien en hen paaien met de nieuwste en mooiste spelletjes.

Pubers worden getrokken tussen de wereld van kinderen en die van volwassenen. Soms staan zij als kind tegenover een volwassen probleem. Zij worstelen om te leren omgaan met gevoelens en seksualiteit. De verleidingen van de volwassen wereld zijn te vergelijken met de beproevingen die god moest doorstaan van de duivel in de woestijn. Maar was de bijbel duidelijk genoeg voor de jeugd om daar hedendaags mee om te gaan?

Volwassenen, vrouw en man, hebben hun eigen leven, beroepsmatig, met vrienden, in intieme relaties. Goede en kwade dagen. Ik heb stress op het werk en verdraag de kinderen niet. Ik hou niet meer van mijn man. Ik heb een relatie maar voel mij verliefd op een andere vrouw of man. Of je zult bij jezelf maar pedofiele neigingen ontdekken en naar een antwoord in de bijbel zoeken ...

Eenzaamheid. Afhankelijkheid ten gevolge van ziekte, ouderdom. Dementie in huis.

Er kwamen niet alleen onderwerpen uit het private leven, want ook de sociale context bracht vragen. Een fabriek dreigt met sluiting en de directie wordt gegijzeld in de kantoren. Werk je daar als katholiek aan mee?

De bijbel zegt dat wanneer iemand je slaat, je de andere kaak moet aanbieden en ik ben slachtoffer van verkeersgeweld. Hoe gedraag ik mij?

De bijbel zegt dat ik mijn vader en mijn moeder moet eren en door het proces Dutroux, komen bij mij de beelden van het misbruik dat mijn vader op mij als kind gepleegd heeft terug naar boven.

Jezus verjoeg de handelaars uit de tempel, en in bijvoorbeeld de kathedraal van Antwerpen wordt geld gevraagd aan toeristen om de kerk te bezoeken en worden met winst kaartjes en boeken verkocht, terwijl het gebouw ook nog dienst doet als kerk.

Verdiende Jezus meer dan zijn apostelen of genoot hij meer rijkdom? Is het dus goed dat een gelovige werkgever meer verdient dan zijn werknemers?

De zaken mochten ook omgedraaid worden en de geloofwaardigheid van de bijbel mocht in vraag gesteld worden. Jezus vernam dat Lazarus gestorven was en terwijl hij Lazarus evengoed onmiddellijk had kunnen tot leven wekken, liet hij daar tijd overgaan en liet de vrouw en de kinderen van Lazarus dus onnodig en dagenlang rouwen en pijn hebben. Is het dus voor katholieken goed om vrienden onnodig te laten afzien?

De mens is geschapen naar gods beeltenis en in de mens schuilen goed en kwaad. Schuilt de duivel zo ook in god? Is er dus feitelijk sprake van viervuldigheid van god?

De wetenschap heeft bewezen dat god de wereld niet geschapen heeft in zeven dagen en dat alles ontstaan is vanuit een geniaal en wonderbaarlijk evolutieproces. Zo ook de mens. De

bijbel is op dat vlak een boek dat dus de waarheid verdraait en met een serieuze korrel zout moet genomen worden. De werkelijkheid is helemaal anders dan hoe het beschreven staat. Moet men de bijbel als fictie beschouwen, vergelijkbaar met de geniale boeken van Jules Verne, die achteraf toevallig ook op vele punten bleken visionair te zijn? Hoe kan men weten wat waar is en wat niet in de bijbel? Hoe moet men interpreteren?

Klopt de interpretatie die de kerk geeft van het huwelijk als je bedenkt dat Jezus de vrucht was van een buitenechtelijke verhouding?

Dit waren enkele voorbeelden van thema's die gerust ter sprake moesten kunnen komen tijdens de bronnen. De priesters konden terugvallen op de lessen die zij zelf genoten hadden op het seminarie om de begeleiding van het gesprek over dit soort onderwerpen voor te bereiden. Zij moesten wel leren debatten leiden. Hiervoor kon ieder bisdom beroep doen op bijkomende beroepsopleiding.

De tijd dat de gelovigen klakkeloos overnamen wat de kerk voorschreef was al lang voorbij. Maar de kerk had zich hier nog niet vlot aan aangepast. Het werd tijd dat de kerk zelf het voortouw nam om de gelovigen te begeleiden in zelfstandig denken over het geloof. De kerk moest hedendaagse onderwerpen kunnen en durven aansnijden. Zo werd er heel snel door meerdere priesters beslist om in de toekomst meer teksten van de bijbel uit de handelingen van de apostelen te gaan gebruiken. De evangelies vertelden hoofdzakelijk het leven van Christus. Jezus was wel mens, maar hij ging niet uit werken, had geen collega's, geen geldproblemen, geen liefdesrelaties, geen kinderen en zijn leven ging altijd als vanzelf. Hij was niet ziek of gehandicapt. Hij had geen lastige burens, hij had geen drankprobleem en geen ouderdomskwaaltjes. Hij kende geen sleet op zijn jarenlange relatie met zijn intieme partner. Nergens bleek dat Jezus driften had. Hij was alleen maar mens van uitzicht, op papier, maar de gelovigen konden zich onmogelijk in hem herkennen. De apostelen waren wel echte mensen, gelovige mensen, In de handelingen van de apostelen kon men lezen hoe zij over god en geloof gingen spreken met gelovige mensen in verschillende streken, ingingen op hun vragen en twijfels. De evangelies waren feitelijk meer verhalen, een stukje geschiedenis, terwijl de handelingen van de apostelen over geloof spraken. En de gelovigen hadden geen vragen en problemen met Jezus, wel met hun geloof.

De speciale missen kwamen ook aan bod: begrafenissen, huwelijken, kerstmis. Zo bijvoorbeeld vonden veel priesters het een goed idee dat de trouwers zelf zouden kunnen vertellen wat het huwelijk voor hen betekende. Kring vormen bij het delen van huwelijksgeluk en van rouw met de andere gelovigen. Kerstmis was een verjaardagsfeestje. Pasen was een gelegenheid om zich te bezinnen over het leven na de dood, over de duurzame dimensie van het mens zijn.

19.

Het betekende een hele ommezwaai. Om te beginnen voor de priesters. De bisschoppen gingen van start met de meest gemotiveerde priesters. Om te oefenen werden er eerst bronnen georganiseerd in enkele kloosters. En dat op zich was ook positief omdat de kloosterwerking zo terug wat beter geïntegreerd werd in de normale kerk. Ik gunde hen hun zelfstandigheid en was helemaal niet van plan om die aan te tasten. Maar ik zag ze wel graag zoveel mogelijk binnen de kerk en niet er naast.

Op die manier verliepen de eerste bronnen vrij goed. De meeste priesters hadden de hulp ingeroepen van de leermeesters aan de voormalige seminaries. De gelovigen reageerden positief. Dat betekende op zich niet zo veel, vermits het om gelovigen ging die bereid waren geweest deel te nemen. Het waren geïnteresseerde gelovigen.

De stap werd dan gezet naar enkele parochies, zonder grote trom. De plaatselijke priester meldde gewoon aan de gelovigen dat de missen wat veranderden. Op zaterdag en zondag zouden er telkens twee bijeenkomsten zijn, telkens een mis en een bron. Zo konden de gelovigen zelf kiezen. In de week zou er verder iedere dag een mis zijn, 's morgens of 's avonds, en iedereen was welkom. Ook in de week was het mogelijk om op vraag een bron te organiseren, bijvoorbeeld voor een school.

Het resultaat was niet te geloven. Het was mondjesmaat begonnen. Maar de gelovigen ervoeren dat zij nu zelf aan het woord konden komen, dat er onderwerpen uit het echte leven ter sprake kwamen, dat de priester daar niet meer vooraan stond als een alwetende en ongenaakbare en onaanspreekbare. Het geloof leefde opnieuw. Het goede nieuws, de blijde boodschap, ging rond als een lopend vuurtje. Steeds meer parochies volgden het positieve voorbeeld. Het geloof kwam in de actualiteit. Priesters en bisschoppen werden gevraagd door de media. Zelf bleef ik op de achtergrond. Dit had namelijk te maken nu met de inhoud van het geloof. Ik beperkte mij tot het beheren van structuren, tot het mogelijk maken van evoluties.

De omvorming van de kerkgebouwen was een ander paar mouwen. De priesters zelf klaagden nu omdat hun gebouwen niet meer aangepast bleken aan de nieuwe manier van werken. De oude gebouwen waren overbodig en er waren andere nodig.

Ik ging eerst praten met de ministers van cultuur. Ik vroeg de mening van hun diensten om te zien welke gebouwen moesten beschouwd worden als deel van het cultureel patrimonium van Wallonië en Vlaanderen. Ik stelde de ministers voor om te doen zoals koning Leopold de tweede het ons destijds had voorgedaan. Ik was bereid het patrimonium te schenken aan de staat, mits de kerk dan voor eeuwig en altijd een jaarlijkse dotatie zou ontvangen. Het idee stootte aanvankelijk op tegenstand. Je hebt er geen gedacht van hoe ingewikkeld iets wordt, wanneer je de politiek betreft. Ik had gewoon een gesprek gehad met de minister en twee medewerkers. De volgende dag verscheen er al iets in de kranten. De mediahel brak los. We kregen alle mogelijke reacties. Ten eerste al omdat ik mij had laten inspireren door Leopold de tweede, een van de grootste massamoordenaars uit de wereldgeschiedenis. Sommige politici namen mijn voorstel ook te baat om publiek de vraag te stellen of het land het koningshuis wel nog steeds diende te voorzien van kost en inwon, plus een riant toelage. Iedere bekende Belg werd om zijn mening gevraagd. Een commercieel televisiestation drong aan op een debat tussen mij, de katholieke Belgische paus, en Jan Hoet, de Vlaamse cultuurpaus.

Het veroorzaakte zo een heisa dat je niet in alle rust een goed overwogen oplossing kon uitwerken. Maar dat was niet zo erg. Het publiek heeft regelmatig een nieuw speeltje nodig en blijft bijna nooit maandenlang op eenzelfde kluit kolven. In dit geval werden we gered doordat een vooraanstaand rechter van goeden huize doodgestoken teruggevonden was in het Gentse stadspark, een park dat net als de meeste stadsparken erom bekend was bij nacht de uitgelezen plek te zijn om jonge homofiele mannen te vinden, die bereid zijn zich te

prostituieren. De aandacht was van ons afgeleid en wij konden nu wel normale besprekingen voeren. De staat toonde wel interesse. Er waren inderdaad meerdere kerken die zij graag wouden opnemen in hun patrimonium. En het idee van de betaling van een soort lijfrente vond ook bijval. Uiteindelijk werd er toch een goede overeenkomst in die richting afgesloten. De lijfrente werd in de tijd beperkt tot honderd jaren, maar het bedrag lag dan natuurlijk veel hoger dan wat wij eerst gevraagd hadden.

Met de lijst van de overige kerkgebouwen waar wij vanaf wilden, stapte ik naar verschillende grote bouwpromotoren en organisatoren van evenementen. Tientallen interessante gebouwen, telkens centraal gelegen en meestal voorzien van ruime parkeermogelijkheden: daar kon iemand toch iets mee doen, zeker.

De bouwpromotoren liepen warm. Men wou vooral hotels maken en exclusieve lofts inrichten. Er rezen onvermoede problemen. Zo waren veel kerken omgeven met wat grond waarop vaak oude graven stonden. De parkeerplaatsen in de buurt van de kerken waren bijna altijd aangelegd door de gemeentes. Door onze plannen werden die plaatsen vaak overbodig en moesten de gemeentes dus werken laten uitvoeren. De bouwpromotoren wilden de grond van de oude graven gebruiken voor private parkeergelegenheden voor de toekomstige bewoners en hotelgasten. Grafschennis. Eindeloos overleg met het gemeentebestuur.

Een zekere Antwerpse schepen die van onze plannen gehoord had, kwam voor de zoveelste maal terug boven water met zijn idee om een pand te maken waar prostituees in veiligheid zouden kunnen werken. Jezus had in de bijbel toch ook de prostituees niet uitgesloten.

Weerom algemene commotie! De hypocriete houding van de staat tegenover prostitutie kwam ter sprake. De fundamentalistische gelovigen voelden zich geshockeerd. Het was een storm in een glas water, vermits er maar weinig kerken concreet voor dit plan in aanmerking kwamen. Een groot centrum voor prostitutie knal in het centrum van een woongemeenschap kon toch niet op veel succes rekenen. De potentiële klanten zouden net iets te weinig discretie gevonden hebben.

De evenementensector schoot ook wakker. Kerken waren prachtige enorme ruimtes, sommige met een uitstekende akoestiek. Slechts weinig evenementen kwamen echter tot een concreet voorstel. Wie moest dat betalen? Wie zou voor permanente uitbating zorgen? Enkele dancinguitbaters gingen wel ernstig onderhandelen. Die beschikten over het nodige geld en toonden duurzame perspectieven. Een Amerikaanse keten van pretparken had ook wel oog voor de grootste gebouwen. Die hadden het plan om in een drietal steden een plaatselijk pretpark te organiseren in de gebouwen.

De afspraak was telkens dat er niet openlijk zou gespot worden met de kerk en dat iedereen voldoende respect zou hebben voor de gelovigen.

De zaken gingen goed. We slaagden erin om zeer veel gebouwen te verkopen, aan goede prijzen. Het geld kwam vlot binnen, maar ik besliste om slechts weinig nieuwe kerken te bouwen. De kloostergemeenschappen en de abdijen waren honderden jaren geleden gebouwd, in een tijd dat honderd kloosterlingen geen uitzondering waren. En nu stond een flink deel van die gebouwen leeg, vermits er vaak nog met moeite vijftien kloosterlingen waren. Veel van die gebouwen waren vlot bereikbaar, andere minder.

Ik rekende ook uit dat het vaak minder geld kostte om een jaarlijks akkoord af te sluiten met bijvoorbeeld een parochiezaal, dan zelf een nieuwe kerk te bouwen.

Al die plannenmakers hadden bijna altijd één belangrijk punt gemeen. Er werden mij persoonlijk formidabele voorstellen gedaan. Had ik geluisterd, dan bezat ik nu tientallen idyllische eilandjes en buitenverblijven, had ik mooi gespekte bankrekeningen op het eiland Man, stond ik aan het hoofd van een aandelenportefeuille waar je u tegen zegt, en zouden de kinderen van Monique en ik, onze kinderen en kleinkinderen nooit hoeven te werken.

Maar dat wou ik niet. Onze kinderen hadden andere waarden meegekregen om het te gaan maken in hun levens en zelf kwamen wij goed rond. Ik wou voor een winstgevend

patrimonium zorgen zodat de kerk eindelijk financieel onafhankelijk zou staan. Ik zorgde daar liever zelf voor, dan te wachten op de dag dat de politiek plots de geldkraan zou dichtdraaien. Ik besepte dat de kerk leefde als een parasiet, als een koekoek die haar jong in andermans nest ging deponeren. Hoe moest ik verantwoorden dat alle belastingbetalers onze werking moesten verzekeren? Wij moesten evolueren naar een systeem van correcte betaling voor werkelijk gepresteerde diensten.

De kerk moest eindelijk uit de marginaliteit treden!

20.

Drie jaren waren voorbij. Ik was al drie jaar paus van België. Ik had feitelijk niet zo erg veel gedaan. Ik had wat structuren veranderd en slapende situaties wakker geschud. Achteraf bekeken was er niet veel nodig geweest om de kerk terug modern leven in te blazen. Ik had het wel druk gehad. Ik had vooral veel onderhandeld, veel mensen gemotiveerd om samen te werken, om met open blik naar de mogelijkheden te kijken.

Ik was op veel onvoorziene remmingen gebotst. Advocaten waren eraan te pas gekomen om telkens alles in wettelijke banen te houden. Financiers en bankiers hadden geld geroken en waren op hun slinkse wijze met goede raad gekomen waarvan vooral zichzelf beter werden. Ik had enorm veel bijgeleerd op het vlak van ethisch denken en handelen. Heeft mijn beslissing zin? Is ze zinvol? Is zij zinvol voor de kerk, voor de gelovigen, voor de maatschappij? Denken, uitwisselen, bezinnen en bidden. Ik ben vandaag Werenfried nog altijd dankbaar voor die gouden tip.

Ik had ook een volledig andere kennissenkring opgebouwd. En Monique was ook op de trein gesprongen, om sluimerende dromen beet te pakken en te proberen realiseren. Zij zag er gelukkig uit, straalde levenslust uit. Monique gelukkig, ikke gelukkig ...

Vermits ik mij met de inhoud van wat met geloof te maken heeft, niet zou bemoeien, had ik het gevoel dat het belangrijkste van mijn taak erop zat. De Belgische kerk was uit de klei van eeuwenlange marginaliteit gesleurd. We hadden ons qua structuur aangepast aan de maatschappij. Geef, en u zal gegeven worden. Wij hadden gegeven en de maatschappij had inderdaad teruggegeven. Mannen en vrouwen toonden interesse voor het priesterschap. Straks zouden de eerste priesters van de nieuwe lichten afstuderen. Het belangrijkste deel van mijn werk zat erop. Ik begon mij wat te vervelen. De drang om opnieuw te gaan schrijven kwam steeds sterker op. Ik ging ook weer opnieuw meer tijd steken in mijn activiteiten bij KasMax. De verkoopmicrobe was alive en kicking.

Moest ik nu uit gemakzucht paus blijven? Het was wel een gemakkelijk leven. Auto, woonst, verzorgd door de nonnes van Kontich, genoeg geld op de rekening, een status om u tegen te zeggen, vip-behandeling wanneer Monique en ik ergens naartoe gingen.

De scheidingslijn tussen structuren en inhoud werd ook alsmat dunner. Ik denk bijvoorbeeld terug aan de kwestie rond euthanasie. Het parlement had de kwestie opnieuw op de agenda gebracht. Euthanasie en stervensbegeleiding waren levendige onderwerpen. De mening van de kerk werd gevraagd. Ik had daar natuurlijk een mening over. Maar die mening moest ik als paus niet ventileren. Ik moest er enkel voor zorgen dat het inhoudelijke debat kon plaats hebben. Maar de lijn was zo dun. Het was zo verleidelijk ook om mijn eigen mening aan bod te doen komen í

Ik nam het vliegtuig en ging met Werenfried spreken.

- Ik wil het einde van mijn contract voor zes jaren niet verder afwachten. België heeft geen paus meer nodig. Jij bent de paus. Je kunt terug een aartsbisschop benoemen.

- Ik begrijp je. Het is allemaal veel sneller gegaan dan we aanvankelijk verwacht hadden. De positieve spiraal die jij in gang gezet hebt, heeft gewerkt. En goed gewerkt. Maar ik zal mijn staart niet intrekken. Ik heb je een deal voor zes jaar of langer aangeboden en jij hebt je deel gedaan.

- Ja, ik heb eerlijk gezegd ook dat gevoel. Maar als de crisis voorbij is, moet de crisismanager verdwijnen. Hij loopt dan in de weg. Ik wil niet in de weg lopen. En een paus die daar wat profiteert, is echt geen goed voorbeeld. Kunnen we samen iets uitwerken?

Wij kwamen tot een goede overeenkomst. Met pauzen is het een beetje als met presidenten en koningen. Ik heb mijn rekeningen bij de Banco Ambrosio behouden en er zal mij levenslang een ruime toelage worden gestort. Ik zal nu en dan nog voor de kerk inspringen, vermoedelijk in andere landen, om hier en daar een handje toe te steken om structurele evoluties te helpen

opstellen. Mijn ervaring en reputatie geven mij de juiste introductie en ik word wereldwijd aanvaard. Je zult dus in de toekomst af en toe nog iets van mij vernemen.

Ik werk terug een drietal dagen in de week voor KasMax. Mijn bekendheid heeft ons bedrijf naar voren gestuwd en we hebben het handig weten te gebruiken. We hebben twee bijkomende ontwikkelaars aangeworven, enkele verkopers en technici. De zaken gaan goed, duurzaam goed.

Monique heeft de uitbating van de verkoopzaal in handen van een gerante gegeven. Wij hebben een huisje gevonden in Portugal, op dertig kilometer van de oceaan. Van hieruit regelt zij nu zelf de aankopen in het Middellandse Zeegebied. Haar relatie met Pianola is uitgegroeid tot een hechte vriendschap. Ik werk van hieruit voor KasMax en kom slechts zelden naar België. Daar ziet men mij nog altijd een beetje als paus. Ik leef liever opnieuw anoniem. Ik heb voor KasMax de verkoop in Portugal en Spanje opgestart.

Er liepen al gauw opnieuw aanbiedingen binnen van bedrijven, die mij een tijdje royaal wilden betalen om in de raad van bestuur te zetelen of als crisismanager. Vroeger keken zij naar mij niet om. Ik was maar een verkoper, een vertegenwoordiger, een key account manager weliswaar maar dat is toch ook maar een woord dat geen lading dekt. Ik had de juiste diploma's niet. Ik had de juiste carrièrecurve niet.

Ik ging op geen van die voorstellen in. Het geld is verleidelijk, maar in mijn binnenste wist ik dat het mij niet zou bevredigen. Werenfried had in mij durven zijn vertrouwen stellen, zonder dat ik eerst tests moest afleggen en zonder dat ik mijn deskundigheid had moeten bewijzen. En hij had mij een echt waardevolle job aangeboden, het crisismanagement voor een bedrijf dat in the end werkelijk begaan is met het geluk van de mensen, van zoveel mogelijk mensen. Ik ben niet overdreven naïef. Zoals bij elk bedrijf, zijn er binnen de kerk ook mensen die van de situatie overdreven gebruik maken voor hun eigen heil. Maar het doel van het bedrijf blijft werkelijk nobel. Al die andere bedrijven die nu veel geld over hadden om mij binnen te rijden, zijn eerst en vooral begaan met winst voor de aandeelhouders. De kwaliteit van hun product komt er alleen maar om te kunnen verkopen. Uit zichzelf willen de ondernemers en de aandeelhouders niet eerst en vooral een zo goed mogelijk product maken. En dus is er geen enkele ethisch goede reden om hen te helpen. Het enige goede is dat ze, weliswaar onder druk van de maatschappij, jobs en lonen verschaffen. Maar ook dat is voor hen slechts een bijkomstigheid. Ik heb gemakkelijk spreken vanuit een positie waarin ik het mij kan veroorloven om ze links te laten liggen. Maar er zijn nog zeer veel mensen die ook in die positie staan en die toch blijven vallen voor de afgoden van het geld en de macht. Ik heb veel macht, namelijk de macht om neen te zeggen í

Ik ben in Portugal tot rust gekomen. Het was zeer prettig zoeken naar een huisje, het inrichten en de verhuis regelen. Samen met Monique een nieuw ritme vinden. Zij moest zich gaan organiseren om af en toe rond te reizen, op zoek naar brocante. Nu en dan reis ik met haar mee. Zij gaat overdag op stap, om te zoeken en te onderhandelen. Ik verken dan de stad. Na haar werk komen we terug samen, genieten we van de avond, neem ik haar soms mee om haar iets speciaals te tonen dat ik overdag gezien heb.

Op andere dagen werk ik zelf voor KasMax om de verkoop in Portugal en Spanje op poten te zetten. En ik ben opnieuw gaan schrijven. Ik wist niet goed hoe te beginnen. Monique spoorde er mij toe aan. Zij wist hoe gelukkig ik vroeger was tijdens het schrijven, hoe het mij interesseerde, hoe ik ervoor leefde. Maar mijn verhalen vlotten niet meer. Ik vond mijn nieuwe start niet. Het was haar idee om mijn beleving als paus te beginnen opschrijven. Het was een goed idee. Het schrijfplezier is terug. Ik heb mijn computer opgesteld in het prieeltje achter in de tuin. Het is er zalig schrijven. De woorden komen als vanzelf. Na dit boekje zal ik opnieuw verder schrijven, andere boeken, geen autobiografie meer. Neen, mijn volgende boek zal terug voortspruiten uit mijn fantasie í